# ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
# ELEANOR SHARPSTON
# της 16ης Δεκεμβρίου 2010[1]

1. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία είναι επίσημα εκπαιδευτικά ιδρύματα τα οποία ελέγχουν από κοινού οι κυβερνήσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός τους είναι η παροχή πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης στα τέκνα του προσωπικού των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε νηπιαγωγεία και σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Υπάρχουν σήμερα 14 τέτοια σχολεία που αριθμούν συνολικά περίπου 22 500 εγγεγραμμένους μαθητές[2].

2. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία ιδρύθηκαν με βάση δύο συμβάσεις, ήτοι, αφενός, το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Σχολείου, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 12 Απριλίου 1957[3] και, αφετέρου, το Πρωτόκολλο της 13ης Απριλίου 1962 για την ίδρυση Ευρωπαϊκών Σχολείων που εκδόθηκε βάσει του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Σχολείου το οποίο είχε υπογραφεί στο Λουξεμβούργο στις 12 Απριλίου 1957[4]. Αμφότερες οι εν λόγω συμβάσεις συνάφθηκαν από τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη. Αντικαταστάθηκαν στις 21 Ιουνίου 1994 από τη Σύμβαση σχετικά με το Καταστατικό των Ευρωπαϊκών Σχολείων (στο εξής: Σύμβαση)[5]. Από το χρονικό αυτό σημείο και μετέπειτα τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας κατέστησαν συμβαλλόμενα μέρη στις διεθνείς συμβάσεις[6]. Επί του παρόντος τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το σύνολο των 27 κρατών μελών είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση[7].

3. Η Σύμβαση περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τον σκοπό και την οργάνωση των σχολείων. Καλύπτει ζητήματα όπως η παιδαγωγική, η δομή του συστήματος των Ευρωπαϊκών Σχολείων, τα όργανα που συνιστώνται για τη διαχείρισή του και η επίλυση των διαφορών που αφορούν την ερμηνεία και την εφαρμογή της Συμβάσεως.

4. Περαιτέρω, η Σύμβαση σκοπεί στη διασφάλιση επαρκούς έννομης προστασίας των προσώπων επί των οποίων έχει εφαρμογή

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Τα σχολεία κατανέμονται γεωγραφικώς ως εξής: πέντε στο Βέλγιο, τρία στη Γερμανία, ένα στην Ιταλία, δύο στο Λουξεμβούργο, ένα στις Κάτω Χώρες, ένα στην Ισπανία και ένα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3 — *United Nations Treaties Series*, Συλλογή Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών, τόμος 443, σ. 129.

4 — *United Nations Treaties Series*, τόμος 752, σ. 267.

5 — ΕΕ L 212, σ. 3.

6 — Κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως 94/557/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1994, που εξουσιοδοτεί την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας να υπογράψουν και να συνάψουν τη σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων (ΕΕ L 212, σ. 1). Βλ., επίσης, απόφαση 94/558/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 1994, για τη σύναψη σύμβασης σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων (ΕΕ L 212, σ. 15).

7 — Η σύμβαση τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 2002.

και, κατ' ακολουθία, στη δημιουργία Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών [8].

5. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας ανακύπτει ένα σημαντικό θεσμικό ζήτημα. Μπορεί το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Δικαστήριο; Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι το εν λόγω όργανο έχει αρμοδιότητα υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων, τα ουσιαστικού δικαίου ζητήματα που ανακύπτουν στο πλαίσιο της κύριας δίκης επιβάλλουν την εξέταση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

**Νομικό πλαίσιο**

*Η Σύμβαση*

6. Η τρίτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της Συμβάσεως ορίζει ότι «[…] το σύστημα των ευρωπαϊκών σχολείων αποτελεί "sui generis" σύστημα· […] με το σύστημα αυτό πραγματοποιείται μια μορφή συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων […]».

7. Το άρθρο 1 της Συμβάσεως προβλέπει ότι αποστολή των σχολείων είναι η κοινή εκπαίδευση των τέκνων του προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

8. Το άρθρο 3, παράγραφος 2, ορίζει:

«Η διδασκαλία γίνεται από εκπαιδευτικούς αποσπασμένους ή τοποθετημένους από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αποφάσεις που λαμβάνει το ανώτατο συμβούλιο με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 12, παράγραφος 4».

9. Κατά το άρθρο 7, τα κοινά όργανα όλων των σχολείων είναι το Ανώτατο Συμβούλιο, ο Γενικός Γραμματέας, τα Συμβούλια Επιθεωρητών και το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών.

10. Το άρθρο 12 ορίζει ότι το Ανώτατο Συμβούλιο:

«(1) καθορίζει τους κανόνες της υπηρεσιακής κατάστασης του γενικού γραμματέα, των διευθυντών, του διδακτικού προσωπικού

[…]

(4) (α) προσδιορίζει κάθε χρόνο, μετά από πρόταση των συμβουλίων επιθεωρητών, τις ανάγκες σε εκπαιδευτικό προσωπικό, δημιουργώντας και καταργώντας θέσεις απασχόλησης. Μεριμνά για τη δίκαιη κατανομή των θέσεων μεταξύ των κρατών μελών. Ρυθμίζει από κοινού με τις κυβερνήσεις τα θέματα που αφορούν τον διορισμό ή την απόσπαση των καθηγητών, των δασκάλων και των εκπαιδευτικών συμβούλων του

8 — Βλ. άρθρο 27 της συμβάσεως, σημείο 13 κατωτέρω.

σχολείου, οι οποίοι διατηρούν τα δικαιώματα προαγωγής και συνταξιοδότησης που κατοχυρώνονται από το εθνικό καθεστώς τους·

[…]».

11. Το άρθρο 25 ορίζει:

«Ο προϋπολογισμός των σχολείων χρηματοδοτείται από:

1. τις συνεισφορές των κρατών μελών μέσω της συνεχούς καταβολής των μισθών για τους αποσπασμένους ή τοποθετημένους καθηγητές και, ενδεχομένως, με τη μορφή χρηματοδοτικής συμμετοχής που αποφασίζεται, με ομοφωνία, από το ανώτατο συμβούλιο».

12. Το άρθρο 26 ορίζει: «Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι το μόνο όργανο αρμόδιο να αποφαίνεται για όσες διαφορές μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, όσον αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή της παρούσας σύμβασης, δεν καθίσταται δυνατόν να επιλυθούν στα πλαίσια του ανωτάτου συμβουλίου».

13. Το άρθρο 27 αφορά το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών και προβλέπει τα εξής:

«1. Συνιστάται όργανο εκδίκασης προσφυγών.

2. Το όργανο εκδίκασης προσφυγών έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, εφόσον εξαντληθούν οι δυνατότητες της διοικητικής οδού, επί οποιασδήποτε διαφοράς σχετικής με την εφαρμογή της παρούσας σύμβασης στα πρόσωπα τα οποία αυτή αφορά, εκτός του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού, σχετικά με τη νομιμότητα πράξεως βασιζόμενης στη σύμβαση ή σε κανόνες θεσπιζόμενους δυνάμει αυτής, η οποία στρέφεται εναντίον τους και προέρχεται από το ανώτατο συμβούλιο ή το διοικητικό συμβούλιο ενός σχολείου στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί βάσει της παρούσας σύμβασης. Όταν πρόκειται για διαφορά χρηματικής φύσεως, το όργανο εκδίκασης προσφυγών έχει απεριόριστη δικαιοδοσία.

Οι όροι και οι λεπτομερείς κανόνες σχετικά με αυτές τις διαδικασίες καθορίζονται, ανάλογα με την περίπτωση, στους κανόνες υπηρεσιακής κατάστασης του διδακτικού προσωπικού ή στο καθεστώς που εφαρμόζεται στα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων ή στον γενικό κανονισμό των σχολείων.

3. Το όργανο εκδίκασης προσφυγών συγκροτείται από άτομα που παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας και είναι γενικά αναγνωρισμένα ως αρμόδια για νομικά θέματα.

Ως μέλη του οργάνου εκδίκασης προσφυγών μπορούν να διορισθούν μόνον τα πρόσωπα που περιλαμβάνονται σε κατάλογο τον οποίο καταρτίζει για τον σκοπό αυτό το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

4. Το καταστατικό του οργάνου εκδίκασης προσφυγών θεσπίζεται με ομοφωνία από το ανώτατο συμβούλιο.

Το καταστατικό του οργάνου εκδίκασης προσφυγών ορίζει τον αριθμό των μελών του, τη διαδικασία διορισμού τους από το ανώτατο συμβούλιο, τη διάρκεια της θητείας τους και το καθεστώς των απολαβών τους. Ρυθμίζει επίσης τον τρόπο λειτουργίας του εν λόγω οργάνου.

5. Το όργανο εκδίκασης προσφυγών θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό του, ο οποίος περιέχει όλες τις απαραίτητες διατάξεις για την εφαρμογή του καταστατικού του.

Ο κανονισμός αυτός πρέπει να εγκρίνεται, με ομοφωνία, από το ανώτατο συμβούλιο.

6. Οι αποφάσεις του οργάνου εκδίκασης προσφυγών είναι δεσμευτικές για τους αντιδίκους και, σε περίπτωση που δεν τις εκτελέσουν, καθίστανται εκτελεστές από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο.

7. Οι άλλες διαφορές στις οποίες εμπλέκονται τα σχολεία υπάγονται στη δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων. Ειδικότερα, η δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων επί θεμάτων αστικής και ποινικής ευθύνης δεν θίγεται από το παρόν άρθρο.»

*Καταστατικό του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών* [9]

14. Το άρθρο 1 του καταστατικού προβλέπει ότι το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών συγκροτείται από έξι μέλη διοριζόμενα για περίοδο πέντε ετών, από τον κατάλογο που καταρτίζει για τον σκοπό αυτόν το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η θητεία τους είναι καταρχήν ανανεώσιμη και δύναται να παραταθεί σιωπηρώς.

15. Το άρθρο 2 ορίζει ότι κάθε μέλος του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών πρέπει να προβεί στην ακόλουθη επίσημη δήλωση:

«Ορκίζομαι […] να ασκώ τα καθήκοντά μου με εντιμότητα, ανεξαρτησία και αμεροληψία και να μην παραβιάζω το απόρρητο των διασκέψεων.» [10]

16. Το άρθρο 3 ορίζει ότι τα μέλη του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών δεν μπορούν να ασκούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους καμία πολιτική ή διοικητική δραστηριότητα ούτε καμία επαγγελματική δραστηριότητα ασυμβίβαστη με την υποχρέωση που υπέχουν να είναι ανεξάρτητα και αμερόληπτα.

17. Το άρθρο 5 προβλέπει ότι μέλος του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών μπορεί να

9 — Θεσπισθέν σύμφωνα με το άρθρο 27, παράγραφος 4, της Συμβάσεως και εγκριθέν από το Ανώτατο Συμβούλιο, εγγράφως, στις 22 Απριλίου 2004 (στο εξής: Καταστατικό), του οποίου το κείμενο είναι διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

10 — Βλ., επίσης, άρθρο 2 και παράρτημα Ι, άρθρο 5, του Οργανισμού του Δικαστηρίου (ΕΕ 2008, C 115, σ. 210).

απαλλαγεί από τα καθήκοντά του μόνον αν τα άλλα μέλη, συνελθόντα σε ολομέλεια, αποφασίσουν με πλειοψηφία των δύο τρίτων [των υπηρετούντων μελών] ότι έπαψε να ανταποκρίνεται στις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Το μέλος αυτό πρέπει προηγουμένως να ακουστεί από [την ολομέλεια] του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών.

*Ο Κανονισμός Διαδικασίας του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων* [11]

18. Ο κανονισμός διαδικασίας περιλαμβάνει διατάξεις ανάλογες με αυτές που διέπουν την έγγραφη και την προφορική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 9 προβλέπει ότι όλες οι επικοινωνίες με ένα διάδικο πρέπει να γίνονται σε μία εκ των επισήμων γλωσσών [12]. Τα άρθρα 11 και 12 προβλέπουν ότι οι διάδικοι πρέπει να εκπροσωπούνται ενώπιον του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών από δικηγόρο. Τα άρθρα 14 έως 19 προβλέπουν έγγραφη διαδικασία περιλαμβάνουσα προσφυγή, παρατηρήσεις, υπόμνημα απαντήσεως και υπόμνημα ανταπαντήσεως και, εν συνεχεία, τη διεξαγωγή προφορικής συζήτησης.

11 — Εγκριθείς από το Ανώτατο Συμβούλιο κατά τη συνεδρίασή του στις 1 και 2 Φεβρουαρίου 2005 (στο εξής: κανονισμός διαδικασίας), του οποίου το κείμενο είναι διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

12 — Ήτοι τις γλώσσες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ της Συμβάσεως: δανική, ολλανδική, αγγλική, γαλλική, γερμανική, ελληνική, ιταλική, πορτογαλική και ισπανική.

*Ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης των μελών του αποσπασμένου προσωπικού των Ευρωπαϊκών Σχολείων που εφαρμόζεται από 1ης Σεπτεμβρίου 1996* [13]

19. Ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης περιλαμβάνει τις διατάξεις που διέπουν τους όρους και τους κανόνες που έχουν εφαρμογή στα μέλη του αποσπασμένου στα Ευρωπαϊκά Σχολεία προσωπικού.

20. Το άρθρο 45 προβλέπει ότι οι αποδοχές που καταβάλλονται στο μέλος του προσωπικού περιλαμβάνουν τον βασικό μισθό, την αμοιβή των υπερωριών, τα οικογενειακά επιδόματα και τις λοιπές αποζημιώσεις.

21. Το άρθρο 47 ορίζει:

«1. Η αμοιβή του μέλους του προσωπικού εκφράζεται σε ευρώ.

[…]

2. Καταβάλλεται στον τόπο και στο νόμισμα της χώρας όπου το μέλος του προσωπικού ασκεί τα καθήκοντά του.

Η αμοιβή η οποία καταβάλλεται σε νόμισμα άλλο από το ευρώ υπολογίζεται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που εφαρμόζονται για τις αποδοχές των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

13 — Εγκριθείς από το Ανώτατο Συμβούλιο κατά τη συνεδρίασή του στις 20 και 21 Ιανουαρίου 2009 (στο εξής: Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης), του οποίου το κείμενο είναι διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

3. Στις αποδοχές του μέλους προσωπικού εφαρμόζεται ένας διορθωτικός συντελεστής ανώτερος, κατώτερος ή ίσος με 100 %, ο οποίος καθορίζεται και προσαρμόζεται σχετικά για τους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.»

22. Το άρθρο 49 ορίζει:

«[…] το μέλος του προσωπικού δικαιούται μισθό σχετικό με τα καθήκοντά του και το κλιμάκιο στη βαθμίδα αυτών των καθηκόντων, όπως καθορίζεται στο παράρτημα ΙΙΙ του παρόντος κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης» [14].

23. Κατά τον χρόνο της υπό εξέταση ένδικης διαφοράς (Απρίλιος του 2008), το άρθρο 49, παράγραφος 2, είχε ως εξής:

«α) Οι αρμόδιες εθνικές αρχές καταβάλλουν τις εθνικές αποδοχές στο μέλος του προσωπικού και κοινοποιούν στον Διευθυντή του Σχολείου τα καταβαλλόμενα ποσά, διευκρινίζοντας όλα τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών κοινωνικών κρατήσεων και των φόρων.

β) Το Ευρωπαϊκό Σχολείο καταβάλλει τη διαφορά μεταξύ, αφενός, της αμοιβής που προβλέπεται στον παρόντα κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης και, αφετέρου, της αξίας που αντιστοιχεί στο σύνολο των εθνικών αποδοχών μετά από αφαίρεση των υποχρεωτικών κοινωνικών κρατήσεων. Αυτή η αξία υπολογίζεται στο νόμισμα της χώρας όπου το μέλος του προσωπικού ασκεί τα καθήκοντά του, και με βάση την τιμή συναλλάγματος που εφαρμόζεται για τους μισθούς των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.»

24. Το άρθρο 49, παράγραφος 2, τροποποιήθηκε με ισχύ από 1ης Ιουλίου 2008, προκειμένου να επιτρέψει στα Ευρωπαϊκά Σχολεία να προβούν σε αναπροσαρμογή, εφόσον αυτή παρίσταται αναγκαία, των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ του ευρώ και των λοιπών επίσημων νομισμάτων των κρατών μελών. Οι ακόλουθες παράγραφοι προστέθηκαν στο κείμενο της οικείας διατάξεως:

«Αυτές οι συναλλαγματικές ισοτιμίες συγκρίνονται με τις μηνιαίες συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν για την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Αν υπάρχει διαφορά 5 % ή μεγαλύτερη σε ένα ή περισσότερα νομίσματα σε σχέση με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που χρησιμοποιούνται μέχρι τώρα, πραγματοποιείται αναπροσαρμογή από αυτόν τον μήνα. Αν δεν επιτευχθεί το όριο

14 — Στον ισχύοντα Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης οι μισθολογικές βαθμίδες περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV. Εντούτοις, κατά τον κρίσιμο χρόνο, οι μηνιαίες αποδοχές σε ευρώ του αποσπασμένου προσωπικού των Ευρωπαϊκών Σχολείων καθορίζονταν στο παράρτημα ΙΙΙ. Συνακόλουθα, οι παρούσες προτάσεις αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ.

ενεργοποίησης, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες ενημερώνονται το αργότερο μετά από έξι μήνες.

Εάν αυτή η αξία είναι ανώτερη από την αμοιβή που προβλέπεται από τον παρόντα κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης, για ένα ημερολογιακό έτος, η διαφορά μεταξύ των δύο ποσών εξακολουθεί να καταβάλλεται στο μέλος του ενδιαφερόμενου προσωπικού.»

25. Το άρθρο 79 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης προβλέπει ότι οι αποφάσεις στον διοικητικό τομέα και στον τομέα χρηματικών απολαβών μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο διοικητικής προσφυγής ενώπιον του Γενικού Γραμματέα των Ευρωπαϊκών Σχολείων («Γενικός Γραμματέας») η οποία πρέπει να αφορά τη νομιμότητα της πράξης που επιφέρει βλάβη στον ενδιαφερόμενο. Η έλλειψη απαντήσεως εκ μέρους του Γενικού Γραμματέα στη διοικητική προσφυγή εντός προθεσμίας 5 μηνών από της ασκήσεώς της ισοδυναμεί με σιωπηρή απόφαση περί απορρίψεως της διοικητικής προσφυγής, η οποία μπορεί να προσβληθεί με δικαστική προσφυγή ενώπιον του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών.

26. Οι σχετικές διατάξεις του άρθρου 80 έχουν ως εξής:

«1. Το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό να αποφαίνεται επί οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ των οργάνων διεύθυνσης των Σχολείων και των μελών του προσωπικού σχετικά με τη νομιμότητα πράξης η οποία τους ζημιώνει [...]».

Η παράγραφος 2 προβλέπει ότι δικαστική προσφυγή ενώπιον του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών γίνεται δεκτή μόνον εάν προηγουμένως έχει υποβληθεί διοικητική προσφυγή ενώπιον του Γενικού Γραμματέα υπό την έννοια του άρθρου 79 και αυτή η διοικητική προσφυγή αποτέλεσε αντικείμενο ρητής απόφασης ή σιωπηρής απόρριψης.

[...]

Η παράγραφος 5 ορίζει: «Οι δικαστικές προσφυγές που αναφέρονται στο παρόν άρθρο [πραγματοποιούνται] και κρίνονται υπό τους όρους που προβλέπονται από τον Κανονισμό Διαδικασίας που καταρτίζεται από το όργανο εκδίκασης προσφυγών.

Οι προσφυγές που υποβάλλονται ενώπιον του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών δεν έχουν αναστολτικό χαρακτήρα. Εντούτοις, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών μπορεί, αν κρίνει ότι απαιτείται από τις περιστάσεις, να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης. Οι αποφάσεις του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών είναι αμετάκλητες και εκτελεστές.»

*Η Συνθήκη ΕΚ*[15]

27. Το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, ΕΚ προβλέπει:

«Εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας Συνθήκης και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών της, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας».

28. Το άρθρο 39 ΕΚ ορίζει:

«1. Εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Κοινότητας.

2. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας.

3. Με την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων περιλαμβάνει το δικαίωμά τους:

α) να αποδέχονται κάθε πραγματική προσφορά εργασίας·

β) να διακινούνται ελεύθερα για τον σκοπό αυτό εντός της επικρατείας των κρατών μελών·

γ) να διαμένουν σε ένα από τα κράτη μέλη με τον σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του κράτους μέλους·

δ) να παραμένουν στην επικράτεια ενός κράτους μέλους και μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας, κατά τους όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο κανονισμών εφαρμογής που θα εκδώσει η Επιτροπή.

[…]»

29. Το άρθρο 234 ΕΚ ορίζει:

«Το Δικαστήριο αποφαίνεται με προδικαστικές αποφάσεις:

α) επί της ερμηνείας της παρούσας Συνθήκης·

[…]

15 — Καθόσον η κύρια δίκη κινήθηκε πριν τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η παραπομπή γίνεται στις διατάξεις της Συνθήκης ως ίσχυαν κατά τον χρόνο αυτόν. Οι διατάξεις του άρθρου 12 ΕΚ περιλαμβάνονται πλέον στο άρθρο 18 ΣΛΕΕ· οι διατάξεις των άρθρων 39 και 234 ΕΚ στα άρθρα 45 και 267 ΣΛΕΕ αντίστοιχα. Πριν τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Άμστερνταμ το 1999, οι διατάξεις του άρθρου 234 ΕΚ περιλαμβάνονταν (υπό την επιφύλαξη ορισμένων παραλλαγών μη κρίσιμων στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως) στο άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΚ και, μεταγενέστερα, στο άρθρο 177 ΕΚ. Προς διευκόλυνση του αναγνώστη, οι παραπομπές αυτές προσαρμόστηκαν ώστε να αναφέρονται στα άρθρα της Συνθήκης με την αρίθμηση που αυτά έφεραν κατά τον χρόνο κατά τον οποίο κινήθηκε η κύρια δίκη. Οι αναφορές στην Κοινότητα στο πλαίσιο της παλαιότερης νομολογίας και νομοθεσίας πρέπει, προφανώς, να νοούνται στο εξής ως αναφορές στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, δύναται, αν κρίνει ότι απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.»

**Ιστορικό, πραγματικά περιστατικά και διαδικασία**

*Ο υπολογισμός του μισθού*

30. Το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης ορίζει ότι τα μέλη του διδακτικού προσωπικού λαμβάνουν τον μηνιαίο μισθό που καθορίζεται στο παράρτημα ΙΙΙ και ο οποίος εκφράζεται σε ευρώ [16].

31. Ο μισθός αντικατοπτρίζει τη δομή των Ευρωπαϊκών Σχολείων, καθό μέρος η ευθύνη της καταβολής του κατανέμεται μεταξύ των κρατών μελών και των Σχολείων. Στο πλαίσιο αυτό, ο αποσπασμένος εκπαιδευτικός εξακολουθεί να λαμβάνει τον εθνικό μισθό (κατόπιν αφαιρέσεως των υποχρεωτικών κοινωνικών κρατήσεων και των φόρων) κατά το διάστημα της απόσπασής του σε Ευρωπαϊκό Σχολείο [17]. Ο εθνικός μισθός μετατρέπεται σε ευρώ με βάση την τιμή συναλλάγματος που εφαρμόζεται συναφώς. Εν συνεχεία, η αξία του εθνικού μισθού με βάση αυτή την τιμή συναλλάγματος αφαιρείται από τον μηνιαίο μισθό που καθορίζεται στο παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης. Η διαφορά μεταξύ των δύο, καλούμενη «ευρωπαϊκό συμπλήρωμα», καταβάλλεται απευθείας στον αποσπασμένο εκπαιδευτικό από τα Ευρωπαϊκά Σχολεία, με χρήματα προερχόμενα από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης [18]. Το ευρωπαϊκό συμπλήρωμα και ο εθνικός μισθός συνιστούν από κοινού τον βασικό μισθό του εκπαιδευτικού για τους σκοπούς του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης.

32. Την 1η Ιουλίου 2007, 1 ευρώ ισοδυναμούσε με 0,67215 λίρες στερλίνες (GBP). Εντούτοις, από τον Οκτώβριο 2007 και μετέπειτα η στερλίνα υποτιμήθηκε σημαντικά έναντι του ευρώ. Την 1η Δεκεμβρίου 2007, 1 ευρώ ισοδυναμούσε με 0,71475 λίρες στερλίνες (GBP) και την 1η Ιουνίου 2008 με 0,7866 λίρες στερλίνες (GBP). Έτσι, στο διάστημα μεταξύ 1ης Ιουλίου 2007 και 30ής Ιουνίου 2008 η στερλίνα είχε χάσει περίπου 7,4 % της αξίας της έναντι του ευρώ.

33. Η συναλλαγματική ισοτιμία για τον υπολογισμό της αξίας σε ευρώ των εθνικών αποδοχών των εκπαιδευτικών οριζόταν την

16 — Όλες οι αναφορές γίνονται στο παράρτημα ΙΙΙ ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών: βλ. υποσημείωση 14 ανωτέρω.

17 — Άρθρο 25 της Συμβάσεως και άρθρο 49, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης: βλ., αντιστοίχως, σημεία 11 και 23 ανωτέρω.

18 — Ο οικείος μηχανισμός αναλύεται στην απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1986, 44/84, Hurd (Συλλογή 1986, σ. 29, σκέψη 5).

1η Ιουλίου εκάστου έτους. Πριν την τροποποίησή του, τον Ιούλιο του 2008, ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης δεν προέβλεπε δυνατότητα ενδιάμεσης αναπροσαρμογής της καθοριζομένης την 1η Ιουλίου συναλλαγματικής ισοτιμίας, προκειμένου να ληφθούν υπόψη μεταβολές της κατά τη διάρκεια του έτους. Ως εκ τούτου, δεν υφίστατο μηχανισμός αναπροσαρμογής ο οποίος να επιτρέπει την αντιστάθμιση της σημαντικής υποτιμήσεως της αξίας της στερλίνας έναντι του ευρώ στο διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου του 2007 και Ιουνίου του 2008.

34. Μετά την τροποποίηση του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης, από 1ης Ιουλίου 2008, προβλέπεται πλέον η δυνατότητα ενδιάμεσης αναπροσαρμογής, σε περίπτωση που υπάρχει διαφορά 5 % ή μεγαλύτερη σε ένα ή περισσότερα νομίσματα σε σχέση με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που χρησιμοποιούνται μέχρι του σημείου αυτού [19].

*Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία*

35. Από τον Απρίλιο του 2008 και μετέπειτα, ο P. Miles και 135 άλλοι εκπαιδευτικοί, αποσπασμένοι στα Ευρωπαϊκά Σχολεία από το Ηνωμένο Βασίλειο, άσκησαν διοικητικές προσφυγές, σύμφωνα με το άρθρο 79 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης, ενώπιον του Γενικού Γραμματέα. Με τις διοικητικές αυτές προσφυγές ζητούσαν αναπροσαρμογή όσον αφορά τον υπολογισμό του ευρωπαϊκού συμπληρώματος των αποδοχών τους, προς αντιστάθμιση της υποτιμήσεως της στερλίνας έναντι του ευρώ κατά το διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου του 2007 και Ιουνίου του 2008. Ο Γενικός Γραμματέας, με έγγραφο της 7ης Νοεμβρίου 2008, επιβεβαίωσε την απόρριψη των διοικητικών προσφυγών των αποσπασμένων εκπαιδευτικών. Στις 15 Δεκεμβρίου 2008 οι εκπαιδευτικοί άσκησαν δικαστικές προσφυγές ενώπιον του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών κατά της αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα.

36. Ένας ακόμη προσφεύγων, ο R. Watson MacDonald, άσκησε διοικητική προσφυγή ενώπιον του Γενικού Γραμματέα, στις 9 Μαΐου 2008. Εν συνεχεία, στις 9 Ιανουαρίου 2009, άσκησε ομοίως δικαστική προσφυγή ενώπιον του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών κατά της αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα.

37. Όλες οι υποβληθείσες από τους εκπαιδευτικούς δικαστικές προσφυγές αφορούν τον υπολογισμό του ευρωπαϊκού συμπληρώματος των Βρετανών εκπαιδευτικών που ασκούν τα καθήκοντά τους σε Σχολεία κρατών μελών όπου το ευρώ είναι το χρησιμοποιούμενο νόμισμα.

*Η διάταξη περί εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως*

38. Με τη διάταξή του, με την οποία ζητεί την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών επισημαίνει ότι, κατά το άρθρο 26 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο είναι το μόνο όργανο αρμόδιο να αποφαίνεται για όσες διαφορές μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή της Σύμβασης, δεν καθίσταται δυνατόν να επιλυθούν στα πλαίσια του Ανωτάτου Συμβουλίου. Εντούτοις,

19 — Βλ. σημείο 24 ανωτέρω.

ουδεμία ρητή διάταξη παρέχει στο Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών την εξουσία να υποβάλλει ερωτήματα στο Δικαστήριο σε σχέση με υποβληθείσα ενώπιόν του δικαστική προσφυγή.

39. Το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών τονίζει ότι καθήκον του είναι να διασφαλίζει την ομοιόμορφη εφαρμογή του νόμου επί των ζητημάτων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του. Οι αποφάσεις του είναι δεσμευτικές για τα μέρη και, σε περίπτωση που δεν τις εκτελέσουν, καθίστανται εκτελεστές από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών υποστηρίζει ότι, λαμβανομένου υπόψη του γενικού νομικού πλαισίου (ιδίως της υποχρεώσεως που υπέχει να διασφαλίζει την ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ζητήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του), θα ήταν παράδοξο να θεωρηθεί ως μη έχον εξουσία υποβολής στο Δικαστήριο αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως σύμφωνα με το άρθρο 234 ΕΚ.

40. Στο πλαίσιο αυτό, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1) Πρέπει το άρθρο 234 της Συνθήκης ΕΚ να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα δικαιοδοτικό όργανο όπως το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών, το οποίο ιδρύθηκε με το άρθρο 27 της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των Ευρωπαϊκών Σχολείων, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του και, όταν αποφαίνεται σε τελευταίο βαθμό, οφείλει να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει τα άρθρα 12 και 39 της Συνθήκης ΕΚ να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αποκλείουν την εφαρμογή συστήματος αμοιβών όπως αυτό που ισχύει στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Σχολείων, καθόσον το σύστημα αυτό, ενώ παραπέμπει ρητώς στο σύστημα που αφορά τους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δεν παρέχει τη δυνατότητα να ληφθεί πλήρως υπόψη, και αναδρομικά, η υποτίμηση του νομίσματος κράτους μέλους που συνεπάγεται απώλεια της αγοραστικής ισχύος για τους καθηγητές που έχουν αποσπαστεί από τις αρχές αυτού του κράτους μέλους;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, μπορεί μια διαφορά καταστάσεως, όπως αυτή που διαπιστώνεται μεταξύ, αφενός, των καθηγητών που έχουν αποσπαστεί στα Ευρωπαϊκά Σχολεία, των οποίων η αμοιβή καταβάλλεται ταυτόχρονα από τις εθνικές αρχές και από το Ευρωπαϊκό Σχολείο στο οποίο διδάσκουν και, αφετέρου, των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, των οποίων η αμοιβή καταβάλλεται αποκλειστικά από τις Κοινότητες, να δικαιολογήσει, με γνώμονα τις αρχές που θέτουν τα προπαρατεθέντα άρθρα και ενώ ο επίμαχος Κανονισμός αναφέρεται ρητώς στον Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το γεγονός ότι οι συναλλαγματικές ισοτιμίες που λαμβάνονται υπόψη για την εξασφάλιση της διατηρήσεως ισοδύναμης αγοραστικής ισχύος δεν είναι οι ίδιες;

41. Οι εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών, των Ευρωπαϊκών Σχολείων και της Ευρωπαϊκής

Επιτροπής κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις και αγόρευσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 9ης Ιουνίου 2010

Κατ' ακολουθία, το σύστημα κανόνων που διέπει τη λειτουργία των Ευρωπαϊκών Σχολείων δεν εμπίπτει σε καμία από τις κατηγορίες πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 234 ΕΚ.

**Εκτίμηση**

*Το πρώτο ερώτημα*

42. Το πρώτο ερώτημα θέτει ένα θεμελιώδες ζήτημα. Εκτείνεται η κατά το άρθρο 234 ΕΚ αρμοδιότητα του Δικαστηρίου επί αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που υποβάλουν όργανα όπως το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό, παρέλκει η απάντηση στα ερωτήματα 2 και 3.

Αφορούν τα ερωτήματα του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

43. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία υποστηρίζουν ότι ιδρύθηκαν βάσει διεθνών συμφωνιών και ότι οι συμφωνίες αυτές, τα μέτρα και οι αποφάσεις που λαμβάνουν τα Ευρωπαϊκά Σχολεία δεν πρέπει να θεωρούνται ως αναπόσπαστο τμήμα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

44. Στην υπόθεση Hurd [20] το υποβληθέν στο Δικαστήριο ερώτημα αφορούσε το σύστημα αποδοχών που ίσχυε για τους Βρετανούς εκπαιδευτικούς των Ευρωπαϊκών Σχολείων που δίδασκαν στο σχολείο του Culham, στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το Ανώτατο Συμβούλιο του πρώτου Ευρωπαϊκού Σχολείου είχε αποφασίσει (σε συνεδρίασή του στις 26 και 27 Ιανουαρίου 1957) ότι τα μέλη του διδακτικού προσωπικού καταβάλλουν φόρο επί του μισθού (ή τμήματος του μισθού) που αντιστοιχεί στον εθνικό τους μισθό. Εξάλλου, τα συμπληρώματα και τα επιδόματα που καταβάλλονται βάσει του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης απαλλάσσονται από κάθε φόρο. Στο Ηνωμένο Βασίλειο το ευρωπαϊκό συμπλήρωμα και τα διάφορα επιδόματα που κατέβαλλε το Ευρωπαϊκό Σχολείο του Culham στο διδακτικό προσωπικό άλλων ιθαγενειών εκτός της βρετανικής δεν υπόκειντο στον φόρο εισοδήματος. Η διαφορά της κύριας δίκης στην υπόθεση Hurd αφορούσε το ζήτημα αν οι καταβολές αυτές είναι, αντιθέτως, φορολογητέες στην περίπτωση των Βρετανών υπηκόων. Ο Hurd προέβαλε ότι τα συμπληρώματα του μισθού που καταβάλλει το Ευρωπαϊκό Σχολείο του Culham στο αποσπασμένο από το Ηνωμένο Βασίλειο διδακτικό προσωπικό έπρεπε να απαλλάσσονται από τους εθνικούς φόρους δυνάμει του κοινοτικού δικαίου. Υποστήριξε ότι εφόσον το Ηνωμένο Βασίλειο, δυνάμει του άρθρου 3 της Πράξεως Προσχωρήσεως στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας του 1972, προσχώρησε στη σύμβαση

20 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18 ανωτέρω.

που θεσπίζει τον Οργανισμό του Ευρωπαϊκού Σχολείου, αποδέχθηκε την απόφαση της συνεδριάσεως της 26ης και 27ης Ιανουαρίου 1957. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστήριξε ότι, μολονότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για την ερμηνεία του άρθρου 3 της Πράξεως Προσχωρήσεως, εντούτοις, δεν είχε αρμοδιότητα να ερμηνεύσει τις συμβάσεις περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

45. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν ήταν αρμόδιο να ερμηνεύσει το άρθρο 3 της Πράξεως Προσχωρήσεως, προκειμένου να καθοριστούν οι υποχρεώσεις που υπέχει το Ηνωμένο Βασίλειο από πράξεις και αποφάσεις των οργάνων των Ευρωπαϊκών Σχολείων, διότι αυτές δεν εμπίπτουν σε καμία από τις κατηγορίες πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 234 ΕΚ. Το γεγονός και μόνον ότι οι οικείες συμβάσεις [περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Σχολείων] συνδέονται με την Κοινότητα και τη λειτουργία των οργάνων της δεν αρκεί για να θεωρηθούν ως αναπόσπαστο τμήμα του κοινοτικού δικαίου. Πάντως, το Δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου να προσδιοριστεί το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 της Πράξεως Προσχωρήσεως ενόψει των διατάξεων αυτών, μπορεί να καταστεί αναγκαίο να χαρακτηρισθούν νομικώς οι πράξεις και οι αποφάσεις των οργάνων των Ευρωπαϊκών Σχολείων και, συνεπώς, να εξεταστούν κατά το μέτρο που επιβάλλεται προς τούτο [21].

46. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε πρόσφατα την ανάλυση στην οποία προέβη στην υπόθεση Hurd με την απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση Επιτροπή κατά Βελγίου [22]. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης, που θεσπίστηκε από το Ανώτατο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Σχολείων σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 1, της Συμβάσεως, αποτελεί, εκ πρώτης όψεως, πράξη η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 234 ΕΚ.

47. Κατ' ακολουθία, φρονώ ότι, στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης εξομοιώνεται με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου στο πλαίσιο προδικαστικού ερωτήματος που υποβάλλει εθνικό δικαστήριο. Το Δικαστήριο δεν έχει μεν αρμοδιότητα να αποφανθεί επί της ερμηνείας τους, πλην όμως μπορεί να παράσχει στοιχεία σχετικά με τον τρόπο κατά τον οποίο το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επηρεάζει την εφαρμογή τους.

48. Περαιτέρω, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, τα Ευρωπαϊκά Σχολεία παραδέχθηκαν ότι εφαρμόζουν τη Συνθήκη και ότι τα ερωτήματα επί της ουσίας που υπέβαλε στο Δικαστήριο το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών αφορούν την ορθή ερμηνεία της.

49. Στο πλαίσιο αυτό, φρονώ ότι, καθόσον με τα ερωτήματα 2 και 3 ζητείται ρητώς η ερμηνεία της Συνθήκης, ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης μπορεί να εξεταστεί στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου

21 — Απόφαση Hurd *(προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18 ανωτέρω, σκέψεις 20 και 21).*

22 — Απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2010, C-132/09 (Συλλογή 2010, σ. I-8695, σκέψεις 43 και 44).

να δοθεί απάντηση στα ζητήματα δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ανακύπτουν.

Συνιστά το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών δικαστήριο κράτους μέλους κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ;

50. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, «προκειμένου να εκτιμήσει αν το αιτούν όργανο είναι δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ, ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο κοινοτικό δίκαιο, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη σειρά στοιχείων, όπως η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλία χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του» [23]. Επιπλέον, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να υποβάλλουν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο μόνον εφόσον εκκρεμεί ενώπιόν τους διαφορά και εφόσον καλούνται να αποφανθούν στο πλαίσιο διαδικασίας που πρόκειται να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως δικαιοδοτικού χαρακτήρα [24].

51. Η Επιτροπή και το διδακτικό προσωπικό υποστηρίζουν ότι το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά δικαστηρίου κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία συμφωνούν ότι το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών είναι δικαιοδοτικό όργανο, αλλά υποστηρίζουν ότι δεν συνιστά δικαστήριο *κράτους μέλους,* όπως απαιτεί το γράμμα της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 234 ΕΚ. Στο πλαίσιο αυτό, θα αναφερθώ συνοπτικώς στις πτυχές που δεν αμφισβητούνται, προκειμένου να επικεντρωθώ εν συνεχεία στο τελευταίο ζήτημα.

52. Το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών συνιστάται με το άρθρο 27 της Συμβάσεως. Επομένως, σαφώς ιδρύεται με νόμο. Ο μόνιμος χαρακτήρας του συνάγεται από το άρθρο 27, παράγραφος 1, καθόσον αυτό συνιστάται χωρίς περιορισμό όσον αφορά τη διάρκειά του, τα δε μέλη του διορίζονται για πενταετή θητεία, δυνάμενη να ανανεωθεί. Κατά το άρθρο 27, παράγραφος 2, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών έχει αποκλειστική αρμοδιότητα επί των οικείων διαφορών ενώ, κατά το άρθρο 27, παράγραφος 6 (που επιβεβαιώνεται από το άρθρο 80, παράγραφος 5, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης), οι αποφάσεις του είναι δεσμευτικές και εκτελεστές· από τις διατάξεις αυτές καθίσταται σαφές ότι το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών ασκεί δικαιοδοτική λειτουργία. Το άρθρο 27, παράγραφος 5, παρέχει στο Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών την εξουσία να θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό του για την εφαρμογή του καταστατικού, οι δε διατάξεις που θεσπίστηκαν συναφώς προβλέπουν κατ' αντιμωλία διαδικασία.

23 — Διάταξη της 14ης Μαΐου 2008, C-109/07, Pilato (Συλλογή 2008, σ. I-3503, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· βλ., επίσης, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2007, C-195/06, Österreichischer Rundfunk (ORF) (Συλλογή 2007, σ. I-8817, σκέψη 19), και προτάσεις που ανέπτυξε ο γενικός εισαγγελέας Ruiz-Jarabo Colomer στις 25 Ιουνίου 2009, στην υπόθεση C-205/08, Umweltanwalt von Kärnten (Συλλογή 2009, σ. I-11525, σημείο 35), όπου ο γενικός εισαγγελέας παραπέμπει στην απόφαση της 30ής Ιουνίου 1966, 61/65, Vaassen-Goebbels (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 337).

24 — Απόφαση της 14ης Ιουνίου 2001, C-178/99, Salzmann (Συλλογή 2001, σ. I-4421, σκέψη 14).

53. Επιπροσθέτως, είναι σαφές ότι το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών διαθέτει ανεξαρτησία, η οποία είναι συμφυής προς τη δικαιοδοτική λειτουργία [25]. Η συγκρότησή του διέπεται από το άρθρο 27, παράγραφος 3, της Συμβάσεως και από τα άρθρα 1, 2, 3 και 5 του Καταστατικού. Στο πλαίσιο αυτό, τα μέλη του πρέπει να είναι πρόσωπα που παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας, τα οποία διορίζονται από κατάλογο που καταρτίζει για τον σκοπό αυτόν το Δικαστήριο. Ορκίζονται να ασκούν τα καθήκοντά τους με ανεξαρτησία και αμεροληψία και δεν μπορούν να ασκούν καμία δραστηριότητα ασυμβίβαστη με την υποχρέωση αυτή. Ένα μέλος μπορεί να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του μόνον αν, αφού προηγουμένως ακουστεί, τα άλλα μέλη αποφασίσουν με πλειοψηφία των δύο τρίτων [των υπηρετούντων μελών] ότι έπαψε να ανταποκρίνεται στις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Επιπροσθέτως, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών ενεργεί προφανώς ως τρίτος έναντι του οργάνου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, καθόσον είναι αυτοτελές και ανεξάρτητο έναντι του Γενικού Γραμματέα όργανο.

54. Αφού διαπιστώθηκε ότι το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών πληροί όλα τα κριτήρια για τον χαρακτηρισμό του ως δικαστήριο, θα εξεταστεί εν συνεχεία το θεμελιώδες ζήτημα κατά πόσον το οικείο όργανο μπορεί να θεωρηθεί ως δικαστήριο *κράτους μέλους*.

55. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία υποστηρίζουν ότι η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 234 ΕΚ πρέπει να ερμηνευθεί κατά γράμμα, ως αναφερόμενη κατά κυριολεξία σε δικαστήριο *κράτους μέλους* —πράγμα που δεν είναι προφανώς το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών.

56. Η Επιτροπή και το διδακτικό προσωπικό υποστηρίζουν ότι το άρθρο 234 ΕΚ σκοπεί να διασφαλίσει τη συνεπή και ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επομένως, το άρθρο 234 ΕΚ πρέπει να ερμηνευθεί τελολογικώς και η φράση «δικαστήριο *κράτους μέλους*» [26] πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπο διασταλτικό. Στην υπόθεση Rheinmühlen [27] το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι σκοπός της διαδικασίας του πρώην άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ ήταν να διασφαλίσει, εν πάση περιπτώσει, στο δίκαιο το ίδιο αποτέλεσμα σε όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας.

57. Συμμερίζομαι την άποψη της Επιτροπής και του διδακτικού προσωπικού.

58. Έχουν περάσει σχεδόν 30 χρόνια από τότε που το Δικαστήριο προέβη το πρώτον σε ερμηνεία του νυν άρθρου 234 ΕΚ ευρύτερη από την κατά γράμμα έννοια των όρων της δεύτερης παραγράφου. Στην υπόθεση Broekmeulen [28] το Δικαστήριο έκρινε ότι, καθόσον η επιτροπή προσφυγών που ιδρύθηκε από τη Βασιλική Ολλανδική Ένωση για την

25 — Βλ., ιδίως, την απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, C-506/04, Wilson (Συλλογή 2006, σ. I-8613, σκέψεις 49 έως 53).

26 — Η υπογράμμιση δική μου.

27 — Απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 1974, 166/73, Rheinmühlen-Düsseldorf (Συλλογή τόμος 1974, σ. 17, σκέψη 2). Βλ., προσφάτως, απόφαση της 12ης Ιουνίου 2008, C-458/06, Gourmet Classic (Συλλογή 2008, σ. I-4207, σκέψη 20).

28 — Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1981, 246/80 (Συλλογή 1981, σ. 2311, σκέψεις 16 και 17).

προαγωγή της ιατρικής (στο εξής: επιτροπή προσφυγών) εφαρμόζει διατάξεις και αποφαίνεται επί ζητημάτων που εμπίπτουν στο κοινοτικό δίκαιο, πρέπει να θεωρηθεί ως δικαστήριο κράτους μέλους. Με την απόφασή του, το Δικαστήριο επισήμανε ότι δεν υφίστατο δικαίωμα προσβολής των αποφάσεων της οικείας επιτροπής ενώπιον των λεγόμενων τακτικών δικαστηρίων.

59. Στην παρούσα υπόθεση, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών έχει «αποκλειστική αρμοδιότητα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό» [29]. Δεδομένου ότι στη δικαιοδοσία του εμπίπτουν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του διδακτικού προσωπικού, διάφορα μέλη του οποίου θα έχουν ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας υπό την έννοια ότι θα έχουν δεχθεί να αποσπασθούν στα διάφορα Ευρωπαϊκά Σχολεία, αναπόφευκτα θα πρέπει —όπως πράγματι συμβαίνει εν προκειμένω— να εφαρμόσει (και να διασφαλίσει την υπεροχή) στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την εξέταση των διαφορών που άγονται ενώπιόν του. Όπως και στην περίπτωση της επιτροπής προσφυγών στην υπόθεση Broekmeulen, οι αποφάσεις του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών δεν μπορούν να προσβληθούν ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων των κρατών μελών. Η αναλογία με την υπόθεση Broekmeulen είναι προφανής [30].

60. Στην υπόθεση Christian Dior [31] το Δικαστήριο εξέτασε αν, στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορούσε την ερμηνεία της οδηγίας περί σημάτων [32], το εθνικό ανώτατο δικαστήριο των Κάτω Χωρών ή το δικαστήριο της Μπενελούξ [33] έπρεπε να θεωρηθεί ως εθνικό δικαστήριο κράτους μέλους του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου και το οποίο, επομένως, υποχρεούται βάσει του άρθρου 234, παράγραφος 3, ΕΚ να παραπέμψει το σχετικό ζήτημα στο Δικαστήριο. Το Δικαστήριο προέβη, για μια ακόμη φορά, σε τελολογική ερμηνεία και, αναφερόμενο στο δικαστήριο Μπενελούξ, κατέληξε ότι «πράγματι, δεν συντρέχει κανένας βάσιμος λόγος κατά τον οποίο ένα τέτοιο δικαστήριο, *κοινό σε περισσότερα κράτη μέλη,* δεν θα μπορούσε να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο, όπως τα δικαστήρια καθενός των κρατών μελών». Το Δικαστήριο οδηγήθηκε στο συμπέρασμα αυτό λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη δύο παράγοντες. Πρώτον, ότι σκοπός του δικαστηρίου Μπενελούξ είναι η διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής των κοινών νομικών κανόνων των τριών χωρών Μπενελούξ και ότι η ενώπιόν του διαδικασία είναι παρεμπίπτουσα σε σχέση με τις εκκρεμούσες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων διαδικασίες, στο δε πλαίσιό της διαμορφώνεται η οριστική ερμηνεία των κοινών νομικών κανόνων της Μπενελούξ. Δεύτερον, ότι η αναγνώριση στο δικαστήριο Μπενελούξ της δυνατότητας να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο ανταποκρίνεται στον σκοπό του άρθρου 234 ΕΚ, καθόσον

29 — Βλ. άρθρο 27, παράγραφος 2, της Συμβάσεως, που εκτίθεται στο σημείο 13 ανωτέρω.

30 — Βλ. διεξοδικότερα σημεία 43 επ. ανωτέρω, όπου έγινε αναφορά στο επιχείρημα των Ευρωπαϊκών Σχολείων ότι η ερμηνεία του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης δεν αποτελεί ζήτημα διεπόμενο από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

31 — Απόφαση της 4ης Νοεμβρίου 1997, C-337/95 (Συλλογή 1997, σ. I-6013).

32 — Πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ L 40, σ. 1).

33 — Το δικαστήριο Μπενελούξ ιδρύθηκε με Συνθήκη που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, στις 31 Μαρτίου 1965, μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου και του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και σύγκειται από δικαστές των ανωτάτων δικαστηρίων εξ εκάστου των τριών αυτών κρατών: βλ. απόφαση Christian Dior (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31 ανωτέρω, σκέψη 15).

διασφαλίζει την ομοιόμορφη ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου [34].

61. Ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs εξέτασε συνοπτικώς το ζήτημα με τις προτάσεις του. Τόνισε ότι «η λογική των διατάξεων της Συνθήκης έγκειται στο ότι τα δικαστήρια των κρατών μελών των οποίων οι αποφάσεις είναι αμετάκλητες δεν πρέπει να αποφαίνονται επί ζητήματος κοινοτικού δικαίου αν δεν έχει αποφανθεί επ' αυτού το Δικαστήριο».

62. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία υποστηρίζουν ότι η υπόθεση Christian Dior διαφέρει από την υπό κρίση υπόθεση, διότι το ζήτημα που ετέθη στο πλαίσιο της κύριας δίκης στην πρώτη υπόθεση ανέκυψε ενώπιον εθνικού δικαστηρίου (του Rechtbank te Haarlem· το προδικαστικό ερώτημα υπέβαλε, εν συνεχεία, το Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών). Στην υπό κρίση υπόθεση, ουδέποτε ανέκυψε ζήτημα ενώπιον εθνικού δικαστηρίου και, συνακόλουθα, δεν υφίσταται ερώτημα υποβαλλόμενο από εθνικό δικαστήριο.

63. Δεν συμμερίζομαι την άποψη αυτή. Κατά την άποψή μου το Δικαστήριο πρέπει να υιοθετήσει εν προκειμένω μια τελολογική ερμηνεία του άρθρου 234 ΕΚ, για τους ακόλουθους λόγους.

64. Πρώτον, τα κράτη μέλη από κοινού ίδρυσαν το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών ως δικαιοδοτικό όργανο πρώτου και τελευταίου βαθμού, αρμόδιο να αποφαίνεται επί όλων των ζητημάτων που αφορούν τα Ευρωπαϊκά Σχολεία και διέπονται από τη Σύμβαση (ή από πράξεις, όπως ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης, που εκδίδονται βάσει αυτής) [35]. Το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών υποχρεούται να διασφαλίζει την ομοιόμορφη ερμηνεία των νομικών κανόνων που θεσπίζει η Σύμβαση. Οι αποφάσεις του είναι οριστικές και αμετάκλητες. Η Σύμβαση ορίζει ότι οι αποφάσεις του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών καθίστανται εκτελεστές από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο [36].

65. Επομένως, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών πρέπει να θεωρηθεί ως δικαστήριο «*κοινό σε περισσότερα κράτη μέλη*». Πράγματι, στο μέτρο που είναι κοινό για όλα τα κράτη μέλη, αποτελεί την ύψιστη έκφραση της έννοιας αυτής. Θα ήταν παράδοξο αν, κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών δεν είχε τη δυνατότητα υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων στο Δικαστήριο, παρά το γεγονός ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, μέσω των εθνικών τους δικαστηρίων, να εκτελούν τις αποφάσεις που αυτό εκδίδει.

34 — Βλ. απόφαση Christian Dior (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31 ανωτέρω, σκέψη 21, η υπογράμμιση δική μου)· βλ., επίσης, σκέψεις 22 και 23.

35 — Άρθρο 27 της Συμβάσεως. Οποιοδήποτε ζήτημα *μη* διεπόμενο από τη Σύμβαση υπάγεται στη δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων: βλ. άρθρο 27, παράγραφος 7.

36 — Άρθρο 27, παράγραφος 6, της Συμβάσεως.

66. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 26 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο είναι το μόνο όργανο αρμόδιο να αποφαίνεται για όσες διαφορές μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, όσον αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή της Σύμβασης, δεν καθίσταται δυνατό να επιλυθούν στα πλαίσια του ανωτάτου συμβουλίου [37]. Θα ήταν παράλογο αν παρόμοιο ερώτημα, το οποίο ανακύπτει στο πλαίσιο προσφυγής ιδιωτών κατά αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα, δεν μπορούσε ομοίως να παραπεμφθεί από το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών στο Δικαστήριο προς διατύπωση κυριαρχικής κρίσης, σε περίπτωση που αυτό αφορά ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

67. Εν προκειμένω, φρονώ ότι θα μπορούσε να γίνει σύγκριση με το σύνηθες σύστημα που καθιερώνουν οι Συνθήκες, στο πλαίσιο του οποίου οι ευθείες προσφυγές συμπληρώνονται με τις αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το δε Δικαστήριο προβαίνει σε όσο το δυνατόν πληρέστερη ερμηνεία προκειμένου να διασφαλίσει μια ομοιόμορφη ερμηνεία και να εγγυηθεί μια αποτελεσματική προστασία.

68. Στην υπόθεση Zwartveld [38], το Δικαστήριο εκλήθη να εξετάσει «αίτηση δικαστικής αρωγής» που υπέβαλε εθνικό δικαστήριο, το οποίο δεν εντασσόταν απολύτως στο δικονομικό σύστημα που θεσπίζουν οι Συνθήκες, κατά γράμμα ερμηνευόμενο. Ο rechter-commissaris του Arrondissementsrechtbank Groningen (Κάτω Χώρες) διενεργούσε έρευνα σχετικά με σοβαρές παρατυπίες όσον αφορά τη διοίκηση της κεντρικής ιχθυαγοράς του Lauwersoog, συμπεριλαμβανομένων ισχυρισμών περί παραβάσεως των εθνικών διατάξεων που είχαν θεσπιστεί προς εφαρμογή κοινοτικών κανόνων περί ποσοστώσεων αλιείας. Ο rechter-commissaris θεωρούσε ότι ήταν ουσιώδες για την πορεία της ανακρίσεως να του χορηγηθούν αντίγραφα, μεταξύ άλλων, των εκθέσεων ελέγχου τις οποίες συνέταξαν οι ελεγκτές της ΕΟΚ που διενήργησαν ελέγχους στον τομέα της θαλάσσιας αλιείας και επισήμανε ότι θα ήταν ενδεχομένως απαραίτητο, μετά την εξέταση των στοιχείων αυτών, να καταθέσουν ως μάρτυρες οι οικείοι ελεγκτές. Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση γνωστοποιήσεως των εν λόγω εκθέσεων, με την αιτιολογία ότι τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνονταν σε φάκελο αφορώντα εκκρεμείς ενώπιον της Επιτροπής νομικές υποθέσεις. Κατόπιν τούτου, ο rechter-commissaris προσέφυγε στο Δικαστήριο και ζήτησε αρωγή στηριζόμενος στο Πρωτόκολλο περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σε συνδυασμό με την ή τις ευρωπαϊκές συμβάσεις δικαστικής αρωγής (στις οποίες η Κοινότητα δεν ήταν συμβαλλόμενο μέρος, αλλά οι οποίες εντάσσονται στην κοινοτική έννομη τάξη σε τέτοιο βαθμό ώστε να πρέπει να θεωρηθούν ως αναπόσπαστο τμήμα του κοινοτικού δικαίου).

69. Το Δικαστήριο *δεν* απέρριψε την υπόθεση ως απαράδεκτη. Αντιθέτως, εν ολομελεία απεφάνθη [39] ότι, στην κοινότητα δικαίου που αποτελεί η Κοινότητα, τα κοινοτικά όργανα

37 — Στα τέλη του 2009 η Επιτροπή υπέβαλε την πρώτη προσφυγή δυνάμει του άρθρου 26 της Συμβάσεως, στο πλαίσιο της υποθέσεως C-545/09, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου.

38 — Διατάξεις της 13ης Ιουλίου 1990 και της 6ης Δεκεμβρίου 1990, 2/88 Imm. (Συλλογή 1990, σ. I-3365 και I-4405).

39 — Με την πρώτη διάταξη της 13ης Ιουλίου 1990 (προπαρατεθείσα), στο πλαίσιο της οποίας κατέθεσαν παρατηρήσεις οκτώ κράτη μέλη, το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Επιτροπή.

υπέχουν υποχρέωση συνεργασίας (η οποία αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν πρόκειται για σχέσεις με τις δικαστικές αρχές των κρατών μελών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή και την τήρηση του κοινοτικού δικαίου). Ως αναγκαία συνέπεια τούτου, το Δικαστήριο πρέπει να έχει την εξουσία να ερευνήσει αν η υποχρέωση αυτή τηρήθηκε και, συνακόλουθα, να έχει την αρμοδιότητα να εξετάσει αν η άρνηση των κοινοτικών οργάνων να συνεργαστούν με τις εθνικές αρχές είναι δικαιολογημένη [40].

70. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο άσκησε τη σχετική αρμοδιότητα και διέταξε την Επιτροπή να κοινοποιήσει τα αναγκαία έγγραφα και να επιτρέψει στους υπαλλήλους της που πραγματοποίησαν τους ελέγχους να καταθέσουν ως μάρτυρες, εκτός αν γνωστοποιήσει «τους επιτακτικούς λόγους που αφορούν την ανάγκη διασφαλίσεως των συμφερόντων των Κοινοτήτων» και δικαιολογούν την άρνηση παροχής της άδειας αυτής [41].

71. Συναφώς, επικροτώ το γεγονός ότι το Δικαστήριο στην υπόθεση Zwartveld έλαβε υπόψη του την τελολογία των Συνθηκών και ότι υπογράμμισε την αρμοδιότητά του να διαφυλάσσει σημαντικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτόν ότι οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες εξακολουθούν να αποτελούν «κοινότητα δικαίου». Στα 20 έτη που παρήλθαν από την έκδοση της αποφάσεως Zwartveld, οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες μετατράπηκαν σε Ευρωπαϊκή Ένωση και διάφορες άλλες αλλαγές επήλθαν, πλην όμως η διασφάλιση της τηρήσεως των κανόνων που θεσπίζουν οι Συνθήκες και οι λοιπές πράξεις και η διαφύλαξη της αρχής του κράτους δικαίου διατηρούν τη θεμελιώδη σημασία τους.

Δικαίωμα δικαστικής προστασίας

72. Ο δικαιολογητικός λόγος για τον οποίο πρέπει αναμφίβολα να προκριθεί η τελολογική ερμηνεία του άρθρου 234 ΕΚ συνίσταται στο ότι αυτή είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη και ενιαία ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών πρέπει να έχει αρμοδιότητα υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων στο Δικαστήριο, αν κρίνει ότι απόφαση επί ορισμένου ζητήματος ευρωπαϊκού δικαίου είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως.

73. Η ομοιομορφία και η συνοχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί τον πρωταρχικό σκοπό της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής. Θα ήταν παράδοξο να υπάρχει ένα όργανο που έχει ιδρυθεί από τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το οποίο αποφαίνεται οριστικώς επί ζητημάτων ευρωπαϊκού δικαίου, αλλά το οποίο —κατά συσταλτική ερμηνεία της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 234 ΕΚ— να μη μπορεί να υποβάλει αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως.

40 — Βλ. σκέψεις 15 έως 24 της διατάξεως της 13ης Ιουλίου 1990.

41 — Βλ. σκέψεις 25 και 26 της διατάξεως της 13ης Ιουλίου 1990. Με τη δεύτερη διάταξη της 6ης Δεκεμβρίου 1990, το Δικαστήριο διέταξε την Επιτροπή να κοινοποιήσει τέσσερις συναφείς εκθέσεις και να επιτρέψει στους ελεγκτές στον τομέα της θαλάσσιας αλιείας να εξετασθούν ως μάρτυρες.

74. Όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας Ruiz-Jarabo Colomer στις προτάσεις του επί της υποθέσεως Umweltanwalt von Kärnten [42]:

«Το άρθρο 234 ΕΚ εγκαθιδρύει τον διάλογο μεταξύ των δικαστών προκειμένου να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου σε όλα τα κράτη μέλη. Το Δικαστήριο επέτρεψε σε πολύ διαφορετικούς φορείς να μετάσχουν στον διάλογο αυτό [...]. Τούτο, παρά τα προαναφερθέντα προβλήματα, δεν είναι τελείως αδικαιολόγητο. Η δικαστηριακή οργάνωση μιας Ευρώπης που αποτελείται από είκοσι επτά κράτη μέλη αντιστοιχεί σε πολύ ετερογενείς παραμέτρους και αντιλήψεις. Είναι δυσχερές να υπάρξει κάποιο υπόδειγμα το οποίο να περιγράφει κατά τρόπο ενιαίο τη δικαστική λειτουργία σε τόσες χώρες, αυτός δε είναι ο λόγος για τον οποίον τα κριτήρια που διατύπωσε η απόφαση Vaassen-Goebbels ερμηνεύθηκαν με τόσο γενικό και διασταλτικό τρόπο».

75. Επιπλέον, μια συσταλτική ερμηνεία θα ήταν αντίθετη προς τον σκοπό και την οικονομία της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής. Θα βρισκόταν στον αντίποδα του πνεύματος δικαστικής συνεργασίας, του οποίου τη σημασία το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως τονίσει στη νομολογία του [43].

76. Κατά την άποψή μου, αν το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών δεν είχε αρμοδιότητα υποβολής προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο, προκειμένου να επιτύχει την έκδοση αποφάσεως μη δυνάμενης να αμφισβητηθεί επί ζητήματος δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι κρίσιμο στο πλαίσιο της εκκρεμούς ενώπιόν του προσφυγής, θα ετίθετο σε κίνδυνο η ομοιομορφία και η συνοχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, όπως παραδέχθηκαν τα Ευρωπαϊκά Σχολεία κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το γεγονός αυτό θα στερούσε τους προσφεύγοντες από το δικαίωμα δικαστικής προστασίας.

77. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων, φρονώ ότι, βάσει λυσιτελούς ερμηνείας, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 234 ΕΚ.

Εάν κριθεί παραδεκτή η υπό κρίση αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, θα μπορούσε το γεγονός αυτό να οδηγήσει σε υπερβολική αύξηση του φόρτου εργασίας του Δικαστηρίου;

78. Ασφαλώς, αν το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων θεωρηθεί αρμόδιο να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το Δικαστήριο ενδέχεται να κατακλυστεί από παρόμοιες αιτήσεις άλλων οργάνων τα οποία μέχρι πρότινος θα θεωρούνταν ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 234 ΕΚ.

79. Πρώτον, η Επιτροπή υποστήριξε ότι κατά τη στάθμιση, αφενός, του κινδύνου ενδεχόμενης αυξήσεως του αριθμού των προδικαστικών ερωτημάτων και, αφετέρου, της ανάγκης διασφαλίσεως της ομοιόμορφης

42 — Προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 23 ανωτέρω (σημείο 35).

43 — Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2008, C-2/06, Kempter (Συλλογή 2008, σ. I-411, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

εφαρμογής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η δεύτερη θα πρέπει να υπερισχύσει. Δεύτερον, η Επιτροπή επισήμανε ότι το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών είναι ένα όργανο που παρουσιάζει διάφορες ιδιομορφίες. Κατά πάσα πιθανότητα δεν υπάρχουν άλλα όργανα με τα ίδια χαρακτηριστικά τα οποία, επομένως, να έχουν αρμοδιότητα υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ.

80. Συμμερίζομαι την άποψη αυτή.

81. Το επιχείρημα ότι το παραδεκτό των προδικαστικών ερωτημάτων που το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών υποβάλλει στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ θα οδηγούσε σε υπερβολική αύξηση του φόρου εργασίας του Δικαστηρίου δεν αποτελεί επιχείρημα στηριζόμενο σε νομική βάση. Σε περίπτωση που, κατ' ορθή ερμηνεία του νόμου, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών πρέπει να θεωρηθεί αρμόδιο προς υποβολή αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το γεγονός ότι μπορεί να υπάρξει κάποια (ενδεχόμενη και υποθετική) αύξηση του φόρτου εργασίας του Δικαστηρίου δεν αποτελεί βάσιμο λόγο για να καταλήξει κανείς σε διαφορετικό συμπέρασμα.

82. Κατά την πρόσφατη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 (από 15 σε 25 κράτη μέλη), θα ήταν αδιανόητο να υποστηριχθεί ότι, μολονότι τα δικαστήρια των νέων κρατών μελών ήταν αρμόδια να υποβάλουν αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, εντούτοις, θα ήταν σκόπιμο και, συνεπώς, προτιμότερο να μην τους επιτραπεί να πράττουν τούτο, προς αποτροπή τυχόν υπερβολικής αυξήσεως του φόρτου εργασίας του Δικαστηρίου. Λόγοι σκοπιμότητας, όσο ελκυστικοί και αν είναι, δεν αποτελούν έγκυρο νομικό επιχείρημα.

83. Επιπλέον, είναι δυσχερές, αν όχι αδύνατο, να εντοπισθούν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης άλλα όργανα παρόμοια με το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών.

84. Πρώτον, όλα τα συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Σχολείων (τα 27 κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης) περιλαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά τούτο, η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική από εκείνη των συμβάσεων στο πλαίσιο των οποίων ιδρύονται δικαστήρια όπως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου [44] και οι επιτροπές του ΠΟΕ [45], ή βάσει των οποίων θα μπορούσε να ιδρυθεί το τυχόν νέο ευρωπαϊκό δικαστήριο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας [46]. Στην περίπτωση τέτοιων διεθνών δικαστηρίων είναι εύλογο να θεωρηθεί ότι θα χρειαζόταν ειδική διάταξη η οποία να τους επιτρέπει να υποβάλλουν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο. Αντιθέτως, οι διαφορές ενώπιον του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών ανακύπτουν αποκλειστικώς εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορούν διαδίκους επί των οποίων εφαρμόζεται το ευρωπαϊκό δίκαιο.

44 — Τόσο τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και διάφορες τρίτες χώρες έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Μετά την κύρωση της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΕ.

45 — Τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Ένωση και διάφορες τρίτες χώρες έχουν υπογράψει τις Συμφωνίες ΠΟΕ.

46 — Τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ορισμένες τρίτες χώρες θα υπέγραφαν την προταθείσα Συμφωνία περί του νέου ευρωπαϊκού δικαστηρίου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

85. Δεύτερον, τα μέλη του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών διορίζονται από έναν κατάλογο τον οποίο καταρτίζει για τον σκοπό αυτό το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ο προϋποθέσεις διορισμού τους ταυτίζονται με τις ισχύουσες για τα μέλη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης. Αμφότερα τα στοιχεία αυτά υπογραμμίζουν τον δικαιοδοτικό χαρακτήρα του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών και τους διαρθρωτικούς δεσμούς του με το νομικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

86. Το Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο (ΕΠΙ) αποτελεί το πλησιέστερο παράδειγμα. Ιδρύθηκε βάσει διεθνούς συμβάσεως (στο εξής: σύμβαση περί ιδρύσεως του ΕΠΙ), συναφθείσας το 1972 μεταξύ των έξι ιδρυτικών κρατών μελών. Ο κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης των μελών του προβλέπει διαδικασία προσφυγής, υπό την έννοια ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται μπορούν να προσβληθούν ενώπιον επιτροπής προσφυγών. Εντούτοις, η εν λόγω επιτροπή προσφυγών διαφέρει από το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών κατά το ότι, για παράδειγμα, η αρμοδιότητά της να επιλαμβάνεται διαφορών δεν προβλέπεται από τη σύμβαση περί ιδρύσεως του ΕΠΙ. Επομένως, αν το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων θεωρηθεί αρμόδιο να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, τούτο δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι το Δικαστήριο θα πρέπει αυτομάτως να δεχθεί προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλονται από την επιτροπή προσφυγών του ΕΠΙ.

87. Συνοψίζοντας, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών και η Σύμβαση με την οποία αυτό συστάθηκε φαίνεται να αποτελούν, αν όχι το μοναδικό, πάντως ένα από τα σπάνια όργανα που απαντούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι μάλλον απίθανο το Δικαστήριο να κατακλυσθεί από προδικαστικά ερωτήματα προερχόμενα από όργανα όπως το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών. Επιπλέον, όπως επισημάνθηκε, στην περίπτωση που οι εφαρμοστέοι κανόνες δεν αποτελούν τμήμα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται απλώς να παράσχει στοιχεία για την ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά το μέτρο που αυτό επηρεάζει την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων.

88. Επομένως, κατά την άποψή μου, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 234 ΕΚ και ότι, εφόσον το εν λόγω Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών ενεργεί ως δικαστήριο τελευταίου βαθμού, έχει όχι μόνον αρμοδιότητα να υποβάλει αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο οσάκις καλείται να αποφανθεί επί ζητημάτων που άπτονται του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά, καταρχήν, και υποχρέωση να πράξει τούτο υπό τους ίδιους όρους όπως κάθε άλλο δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα.

*Το δεύτερο ερώτημα*

89. Με το δεύτερο ερώτημα, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 12 ΕΚ (απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας) ή το άρθρο 39 ΕΚ (διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων) απέκλειαν το σύστημα αμοιβών που ίσχυε στα Ευρωπαϊκά Σχολεία κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών,

καθόσον το εν λόγω σύστημα δεν παρείχε τη δυνατότητα να ληφθεί υπόψη η υποτίμηση του νομίσματος κράτους μέλους η οποία συνεπάγεται απώλεια της αγοραστικής ισχύος για τους καθηγητές που έχουν αποσπαστεί από τις αρχές αυτού του κράτους μέλους. Συναφώς, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών επισημαίνει ότι το επίμαχο σύστημα «ρητώς παραπέμπει στο σύστημα που αφορά τους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων».

90. Το ζήτημα ανακύπτει διότι μεταξύ 1ης Ιουλίου 2007 και 1ης Ιουλίου 2008 η στερλίνα υποτιμήθηκε σημαντικά έναντι του ευρώ. Εντούτοις, η συναλλαγματική ισοτιμία για τον υπολογισμό των αποδοχών των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν μεταβλήθηκε κατά την περίοδο αυτή, ούτε και η αξία (υπολογιζόμενη και εκφραζόμενη σε ευρώ από 1ης Ιουλίου 2007) του ευρωπαϊκού συμπληρώματος που δικαιούνταν έκαστος των εκπαιδευτικών [47]. Εξαιτίας των δύο αυτών στοιχείων, ο εθνικός μισθός των εκπαιδευτικών που είχαν αποσπασθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο σε θέση για την οποία ο μισθός τους καταβαλλόταν σε ευρώ απώλεσε μέρος της αξίας του (σε ευρώ), με αποτέλεσμα να μειωθεί ταυτόχρονα η αξία σε ευρώ του συνολικού μισθού τους (εθνικό τμήμα συν ευρωπαϊκό συμπλήρωμα).

47 — Βλ., αντίστοιχα, άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1558/2007 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2007, για την αναπροσαρμογή, από 1ης Ιουλίου 2007, των αποδοχών και των συντάξεων των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και των διορθωτικών συντελεστών που εφαρμόζονται στις εν λόγω αποδοχές και συντάξεις (ΕΕ L 340, σ. 1) και του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1323/2008 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για την αναπροσαρμογή, από 1ης Ιουλίου 2008, των αποδοχών και των συντάξεων των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και των διορθωτικών συντελεστών που εφαρμόζονται στις εν λόγω αποδοχές και συντάξεις (ΕΕ L 345, σ. 10).

91. Οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι το σύστημα αμοιβών δεν κατόρθωσε να διασφαλίσει την ίδια αγοραστική δύναμη στο σύνολο των αποσπασμένων εκπαιδευτικών. Ισχυρίζονται ότι το εν λόγω σύστημα εισάγει διακρίσεις σε βάρος των Βρετανών εκπαιδευτικών στις Βρυξέλλες σε σύγκριση με (i) τους αποσπασμένους στις Βρυξέλλες εκπαιδευτικούς οι οποίοι λαμβάνουν τον εθνικό μισθό σε άλλο νόμισμα πλην του ευρώ ή της στερλίνας, (ii) τους Βρετανούς εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο Ευρωπαϊκό Σχολείο του Culham και οι οποίοι δεν έχουν ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και (iii) τους εκπαιδευτικούς που λαμβάνουν τον εθνικό μισθό σε ευρώ.

92. Περαιτέρω, οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι το άρθρο 49, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης δεν είναι σύμφωνο με τα άρθρα 12 ΕΚ και 39 ΕΚ, καθόσον δεν παρέχει, κατά τον υπολογισμό του ευρωπαϊκού συμπληρώματος, τη δυνατότητα να ληφθεί υπόψη η υποτίμηση της στερλίνας, θέτοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τους Βρετανούς εκπαιδευτικούς σε μειονεκτική θέση. Επιπλέον, προκειμένου το άρθρο 49, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, να καταστεί σύμφωνο προς τη Συνθήκη θα έπρεπε να τροποποιηθεί αναδρομικώς, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα αναπροσαρμογής του ευρωπαϊκού συμπληρώματος για ολόκληρη την περίοδο στην οποία αναφέρεται η αξίωση των εκπαιδευτικών (από τον Οκτώβριο του 2007 μέχρι τον Ιούνιο του 2008).

93. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία υποστηρίζουν ότι δεν υφίσταται διάκριση σε βάρος των Βρετανών εκπαιδευτικών. Πρώτον, δεν υφίστατο συγκρίσιμη κατάσταση —καθόσον η κατάσταση των εκπαιδευτικών των οποίων

ο εθνικός μισθός εκφραζόταν σε στερλίνες διέφερε από εκείνη των συναδέλφων τους των οποίων ο εθνικός μισθός εκφραζόταν σε ευρώ. Δεύτερον, το σύστημα αμοιβών δεν διέκρινε λόγω ιθαγένειας, αλλά εφαρμοζόταν αντικειμενικώς και κατά τον ίδιο τρόπο σε όλους τους εκπαιδευτικούς των οποίων ο εθνικός μισθός εκφραζόταν σε άλλο νόμισμα πλην του ευρώ.

94. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία παραδέχονται ότι το κείμενο του άρθρου 49, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, ως ίσχυε την 1η Ιουλίου 2008, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως εισάγον έμμεση διάκριση, καθόσον δεν παρείχε τη δυνατότητα να ληφθεί υπόψη, κατά τον υπολογισμό του ευρωπαϊκού συμπληρώματος, η σημαντική υποτίμηση νομίσματος άλλου πλην του ευρώ. Εντούτοις, υποστηρίζουν ότι μια τέτοια διάκριση ήταν δικαιολογημένη, καθόσον η συναλλαγματική ισοτιμία καθοριζόταν βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

95. Η απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας του άρθρου 12 ΕΚ αποτελεί ειδική έκφραση της γενικής αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και λαμβάνει συγκεκριμένη μορφή, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 39 ΕΚ σε σχέση με τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων [48]. Τα δικαιώματα αυτά προστατεύονται επίσης στο πλαίσιο ενός διεθνούς οργανισμού και τα άρθρα 12 ΕΚ και 39 ΕΚ εφαρμόζονται ειδικώς στους εκπαιδευτικούς των Ευρωπαϊκών Σχολείων [49]. Το Δικαστήριο έχει επίσης διευκρινίσει ότι διατάξεις οι οποίες εμποδίζουν ή αποθαρρύνουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνιστούν εμπόδιο στην άσκηση αυτής της ελευθερίας έστω και αν εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των οικείων εργαζομένων [50].

96. Στο πλαίσιο αυτό, θα εξετάσω, πρώτον, αν το επίμαχο σύστημα εισάγει διακρίσεις λόγω ιθαγένειας ή αν άλλως παραβιάζει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως. Δεύτερον, θα εξετάσω αν εμποδίζει ή αποθαρρύνει την ελεύθερη κυκλοφορία οποιασδήποτε κατηγορίας εκπαιδευτικών. Τέλος, στο μέτρο που είναι αναγκαίο, θα εξετάσω αν, παρά ταύτα, το οικείο σύστημα δικαιολογείται.

48 — Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 13ης Οκτωβρίου 2005, C-458/03, Parking Brixen (Συλλογή 2005, σ. I-8585, σκέψη 48), και της 15ης Ιανουαρίου 2002, C-55/00, Gottardo (Συλλογή 2002, σ. I-413, σκέψη 21).

49 — Βλ. αποφάσεις της 3ης Οκτωβρίου 2000, C-411/98, Ferlini (Συλλογή 2000, σ. I-8081, σκέψη 42) και Hurd (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψεις 54 και 55).

50 — Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 26ης Ιανουαρίου 1999, C-18/95, Terhoeve (Συλλογή 1999, σ. I-345, σκέψη 39), και της 1ης Απριλίου 2008, C-212/06, Gouvernement de la Communauté Française και Gouvernement Wallon (Συλλογή 2008, σ. I-1683, σκέψη 34).

Εισάγει το επίμαχο σύστημα διάκριση λόγω ιθαγένειας ή παραβιάζει άλλως την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως;

97. Η απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγενείας καλύπτει

«[…] όχι μόνον τις εμφανείς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, αλλά και κάθε μορφή συγκαλυμμένης διάκρισης, η οποία, κατ' εφαρμογήν άλλων διαχωριστικών κριτηρίων καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα.

Εκτός από την περίπτωση που δικαιολογείται αντικειμενικά και είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, διάταξη του εθνικού δικαίου πρέπει να θεωρείται ότι συνεπάγεται εμμέσως δυσμενείς διακρίσεις, όταν είναι ικανή, εκ της φύσεώς της, να θίξει περισσότερο τους διακινούμενους εργαζομένους απ' ό,τι τους ημεδαπούς εργαζομένους και ενέχει, συνεπώς, τον κίνδυνο να θέσει σε δυσμενέστερη μοίρα ειδικότερα τους διακινούμενους» [51].

98. Γενικότερα, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται διαφορετικά παρόμοιες καταστάσεις και να μην αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός αν η αντιμετώπιση αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά [52].

99. Από την ανάγνωση του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης προκύπτει ότι δεν εισάγει άμεση διάκριση λόγω ιθαγενείας.

100. Ομοίως, οι διατάξεις του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης δεν αποτελούν διατάξεις του εθνικού δικαίου ικανές, εκ της φύσεώς τους, να θίξουν περισσότερο τους διακινούμενους εργαζομένους απ' ό,τι τους ημεδαπούς εργαζομένους κατά την κλασική έννοια, δεδομένου ότι εφαρμόζονται στους εκπαιδευτικούς οποιουδήποτε κράτους μέλους που αποσπώνται σε οποιοδήποτε από τα σχολεία κάποιου εκ των επτά κρατών μελών στα οποία τα σχολεία εδρεύουν.

101. Εντούτοις, στο πλαίσιο του συστήματος διακρίνονται δύο κατηγορίες εκπαιδευτικών και είναι φανερό ότι —τουλάχιστον κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών — αυτές αντιμετωπίζονταν διαφορετικά όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο η αξία του συνολικού μισθού τους μπορούσε να διαμορφωθεί σε διάστημα ενός έτους. Η πρώτη κατηγορία περιλάμβανε αποσπασμένους από κράτος μέλος της ζώνης του ευρώ εκπαιδευτικούς, η αξία του εθνικού μισθού των οποίων σε ευρώ δεν μεταβαλλόταν και των οποίων, συνεπώς, ο συνολικός μισθός παρέμενε, καθ' όλη τη σχετική περίοδο, ίσος προς τον

51 — Βλ. απόφαση της 13ης Απριλίου 2010, C-73/08, Bressol κ.λπ. και Chaverot κ.λπ. (Συλλογή 2010, σ. I-2735, σκέψεις 40 και 41).

52 — Βλ., προσφάτως, απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2010, C-149/10, Χατζή (Συλλογή 2010, σ. I-8489, σκέψη 64).

μισθό που καθορίζεται στο παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης. Η δεύτερη κατηγορία περιλάμβανε αποσπασμένους από κράτος μέλος εκτός της ζώνης του ευρώ εκπαιδευτικούς, η αξία του εθνικού μισθού των οποίων σε ευρώ ενδέχετο να μεταβληθεί —και πράγματι μεταβαλλόταν— σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό αναλόγως με τις διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας, με συνέπεια ο συνολικός μισθός τους (εθνικός μισθός μεταβαλλόμενης σε ευρώ αξίας συν ευρωπαϊκό συμπλήρωμα σταθερής σε ευρώ αξίας) ήταν πιθανό να αποκλίνει —και πράγματι απέκλινε— από το ποσό που καθορίζεται στο παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης. Εν συνεχεία, αναφέρομαι στις κατηγορίες αυτές, αντιστοίχως, ως «κατηγορία 1» και «κατηγορία 2».

102. Επισημαίνεται ότι η διαφορετική μεταχείριση που επισημάνθηκε ανωτέρω αφορά το δικαίωμα των εκπαιδευτικών, το οποίο εγγυάται το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης, να λαμβάνουν συνολικό μισθό του οποίου η αξία σε ευρώ είναι αυτή που καθορίζεται, για το οικείο κλιμάκιο της μισθολογικής βαθμίδας, στο παράρτημα ΙΙΙ του εν λόγω κανονισμού. Δεν αφορά την αγοραστική δύναμη του εν λόγω μισθού την οποία δεν εγγυάται ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης και η οποία θα εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από το μέτρο κατά το οποίο ο εκπαιδευτικός μπορεί και επιθυμεί να λαμβάνει, καταθέτει και χρησιμοποιεί τμήμα του μισθού του στο κράτος μέλος καταγωγής, στο ισχύον στο εν λόγω κράτος νόμισμα.

103. Επισημαίνεται επίσης ότι σε περίπτωση που θεωρηθεί ότι η επίμαχη ρύθμιση παραβίαζε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως λόγω του ότι παρόμοιες καταστάσεις αντιμετωπίζονταν διαφορετικά, θα πρέπει ομοίως να παραβίαζε την ειδική απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικοί της κατηγορίας 1 ήταν, εξ ορισμού, πιθανότερο να είναι υπήκοοι κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, ενώ οι εκπαιδευτικοί της κατηγορίας 2 ήταν, εξ ορισμού, πιθανότερο να είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών.

104. Εντούτοις, στο μέτρο που οι δύο κατηγορίες που εντοπίστηκαν ανωτέρω δεν αντιστοιχούν ακριβώς στις προταθείσες ως συγκρίσιμες στο πλαίσιο της διαδικασίας, επιβάλλεται μια σύντομη ανάλυση.

105. Πρώτον, τελούν οι δύο κατηγορίες σε συγκρίσιμη κατάσταση από την άποψη της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως;

106. Φρονώ ότι η απάντηση πρέπει να είναι καταφατική. Ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης θεσπίζει μισθολογικά κλιμάκια σε ευρώ και προβλέπει ότι τα μέλη του προσωπικού έχουν «δικαίωμα» στην αμοιβή αυτή. Επομένως, όλοι οι εκπαιδευτικοί που έχουν το ίδιο δικαίωμα τελούν σε συγκρίσιμη κατάσταση. Είναι αληθές ότι μια αντικειμενική διάκριση είναι δυνατή μεταξύ εκπαιδευτικών των οποίων ο τόπος καταγωγής και ο τόπος απόσπασης βρίσκονται σε διαφορετικές από απόψεως χρησιμοποιούμενου νομίσματος ζώνες και των εκπαιδευτικών των οποίων ο τόπος καταγωγής και ο τόπος απόσπασης βρίσκονται εντός της ίδιας ζώνης, διότι αυτοί θα υπόκεινται σε διαφορετικές προϋποθέσεις κατά τη μεταφορά μεταξύ των δύο οποιουδήποτε τμήματος της αμοιβής τους.

Εντούτοις, οι διαφορές αυτές —των οποίων οι συνέπειες θα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την υποκειμενική βούληση— δεν επηρεάζουν την αξία σε ευρώ της αμοιβής την οποία δικαιούνται.

107. Δεύτερον, είναι δυνατές άλλες συγκρίσεις;

108. Το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών και η Επιτροπή ζήτησαν από το Δικαστήριο να συγκρίνει την κατάσταση των εκπαιδευτικών με εκείνη των υπαλλήλων των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Εντούτοις, με τον διορισμό τους οι εν λόγω υπάλληλοι καθίστανται υπάλληλοι των αντίστοιχων οργάνων στα οποία υπηρετούν και τελούν σε απόλυτη ανεξαρτησία από τις αρχές του κράτους μέλους καταγωγής. Αντιθέτως, κατά την απόσπασή τους στα Ευρωπαϊκά Σχολεία οι εκπαιδευτικοί διατηρούν τους δεσμούς με την εθνική τους διοίκηση η οποία παραμένει υπεύθυνη για την καταβολή του εθνικού μισθού. Είναι αληθές ότι το άρθρο 49, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης αναφέρεται στην «τιμή συναλλάγματος που εφαρμόζεται για τους μισθούς των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων». Εντούτοις, το γεγονός αυτό απλώς προσδιορίζει τη συναλλαγματική ισοτιμία που πρέπει να εφαρμοστεί για τον σχετικό υπολογισμό (συγκεκριμένα, την ισοτιμία που ισχύει για την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης) [53] και δεν καθιστά το σύστημα αμοιβών των εκπαιδευτικών των Ευρωπαϊκών Σχολείων συγκρίσιμο με αυτό των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

109. Η Επιτροπή αναφέρεται στην κατάσταση των αποσπασμένων προς εργασία στα θεσμικά όργανα εθνικών εμπειρογνωμόνων. Εντούτοις, για μία ακόμη φορά, οι καταστάσεις αυτές δεν είναι συγκρίσιμες. Το βάρος καταβολής του συνόλου των αποδοχών των αποσπασμένων εθνικών εμπειρογνωμόνων φέρουν οι εθνικές διοικήσεις τους, στις οποίες αυτοί εξακολουθούν να υπάγονται, ενώ τα θεσμικά όργανα απλώς καταβάλλουν σε αυτούς ημερήσια και μηνιαία αποζημίωση [54]. Αντιθέτως, ο μισθός στον οποίο έχουν δικαίωμα οι εκπαιδευτικοί των Ευρωπαϊκών Σχολείων αποτελείται από τον εθνικό μισθό τους στον οποίο προστίθεται το ευρωπαϊκό συμπλήρωμα. Συνεπώς, δεν αμφισβητείται ότι οι κανόνες που εφαρμόζονται στους αποσπασμένους εθνικούς εμπειρογνώμονες δεν σκοπούν να διασφαλίσουν ότι οι εμπειρογνώμονες υπήκοοι διαφόρων κρατών μελών θα λαμβάνουν τις ίδιες συνολικώς αποδοχές κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους. Αντιθέτως, ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης που εφαρμόζεται στους εκπαιδευτικούς των Ευρωπαϊκών Σχολείων αναφέρει ότι κάθε μέλος του διδακτικού προσωπικού «δικαιούται» τον μισθό που αντιστοιχεί στο κλιμάκιο της μισθολογικής βαθμίδας, όπως αυτός καθορίζεται, σε ευρώ, στο παράρτημα ΙΙΙ.

53 — Άρθρο 63 του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 259/68 του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 1968, περί καθορισμού του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων και του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος και της Ευρωπαϊκής Κοινότητος Ατομικής Ενεργείας (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 108), όπως τροποποιήθηκε.

54 — Βλ. απόφαση της Επιτροπής, της 12ης Νοεμβρίου 2008, περί του καθεστώτος των αποσπασμένων και των εκπαιδευόμενων στις υπηρεσίες της Επιτροπής εθνικών εμπειρογνωμόνων [C(2008) 6866 τελικό]. Το κεφάλαιο ΙΙΙ και, ιδίως, το άρθρο 17 αφορά τις αποδοχές.

110. Οι εκπαιδευτικοί, από την πλευρά τους, υποστήριξαν ότι όσοι εξ αυτών αποσπώνται από το Ηνωμένο Βασίλειο στα Ευρωπαϊκά Σχολεία των Βρυξελλών μπορούν να συγκριθούν (α) με τους λοιπούς Βρετανούς εκπαιδευτικούς που αποσπώνται στο Ευρωπαϊκό Σχολείο του Culham, εντός του κράτους μέλους καταγωγής τους, και/ή (β) με τους αποσπασμένους στις Βρυξέλλες εκπαιδευτικούς οι οποίοι λαμβάνουν τον εθνικό μισθό τους σε άλλο νόμισμα πλην του ευρώ ή της στερλίνας. Εντούτοις, αμφότερες οι ως άνω κατηγορίες εμπίπτουν στην πραγματικότητα στην προαναφερθείσα «κατηγορία 2», της οποίας όλα τα μέλη έτυχαν της ίδιας μεταχειρίσεως όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο η αξία σε ευρώ του συνολικού μισθού τους μπορούσε να αποκλίνει —και σε όλες τις περιπτώσεις, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, απέκλινε— από το ποσό που καθορίζεται στο παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης. Το αν με βάση τις συνέπειες επί της αγοραστικής δύναμης θα μπορούσαν να εντοπιστούν περαιτέρω υποκατηγορίες είναι, όπως εξήγησα, άνευ σημασίας.

111. Συνεπώς, η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των εκπαιδευτικών της κατηγορίας 1 και εκείνων της κατηγορίας 2 έγκειται στο ότι οι πρώτοι έλαβαν, καθ' όλη την περίοδο στην οποία αναφέρεται η προσφυγή, μισθό του οποίου η αξία σε ευρώ αντιστοιχούσε σε αυτή που εγγυάται το άρθρο 49, παράγραφος 1, και το παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης, ενώ οι δεύτεροι αντιμετώπιζαν κατ' ανάγκην το ενδεχόμενο η αμοιβή τους να αποκλίνει από το εν λόγω ποσό. Το αν, στην πράξη, τούτο συνεπαγόταν όφελος ή βλάβη των εκπαιδευτικών συγκεκριμένου κράτους μέλους, φρονώ ότι είναι άνευ σημασίας. Το αν οι Βρετανοί εκπαιδευτικοί «έχασαν» κατά την επίμαχη περίοδο, ενώ οι εκπαιδευτικοί άλλων κρατών μελών εκτός της ζώνης του ευρώ ενδεχομένως «κέρδισαν», εξαρτώνταν από τις διακυμάνσεις της τιμής συναλλάγματος, ήτοι από αντικειμενικούς εξωτερικούς παράγοντες. Αυτό το οποίο έχει σημασία είναι ότι οι εκπαιδευτικοί της κατηγορίας 2 αντιμετώπιζαν πράγματι το ενδεχόμενο να λάβουν αμοιβή μικρότερης αξίας σε ευρώ από την εγγυημένη αμοιβή, η οποία θα μπορούσε να ζητηθεί στο πλαίσιο του συστήματος αμοιβών που θεσπίζει ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης, ενώ οι εκπαιδευτικοί της κατηγορίας 1 δεν αντιμετώπιζαν τέτοιο ενδεχόμενο.

112. Κατ' ακολουθία, φρονώ ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, το επίμαχο σύστημα παραβίαζε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και, συνεπώς, εισήγαγε διάκριση λόγω ιθαγένειας, αντίθετη προς το άρθρο 12 ΕΚ.

Το επίμαχο σύστημα εμποδίζει ή αποθαρρύνει την ελεύθερη κυκλοφορία;

113. Εντούτοις, δεν μπορώ να καταλήξω στο συμπέρασμα ότι η δυσλειτουργία που επισημάνθηκε ανωτέρω συνιστά οποιασδήποτε μορφής εμπόδιο ή αποθαρρυντικό παράγοντα για την άσκηση των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας.

114. Το σύστημα αμοιβών των αποσπασμένων στα Ευρωπαϊκά Σχολεία εκπαιδευτικών συνεπάγεται ότι αυτοί εξακολουθούν να λαμβάνουν τον μισθό στον οποίο είχαν ήδη δικαίωμα και στον οποίο προστίθεται ένα ευρωπαϊκό συμπλήρωμα. Επομένως, είναι σαφές ότι, εν πάση περιπτώσει, οι οικείοι εκπαιδευτικοί, κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους, θα λάβουν υψηλότερη αμοιβή απ' ό,τι θα ελάμβαναν εάν είχαν παραμείνει στην προηγούμενη θέση τους.

115. Αυτή η προοπτική δεν αποθαρρύνει, προφανώς, κανέναν εκπαιδευτικό από το να ζητήσει ή να αποδεχθεί την απόσπασή του, εκτός αν οι συνολικές αποδοχές είναι χαμηλότερες από αυτές που είναι αναγκαίες τόσο για τη διατήρηση του βιοτικού του επιπέδου κατά τη διάρκεια της απόσπασης όσο και για την κάλυψη τυχόν εκκρεμών υποχρεώσεων στο κράτος μέλος καταγωγής του καθώς και του κόστους που ενδεχομένως συνεπάγεται η μετακίνησή του μεταξύ κρατών μελών. Στην παρούσα υπόθεση δεν έγινε επίκληση κανενός τέτοιου ενδεχομένου, ούτε εξάλλου υφίσταται τέτοιο ενδεχόμενο. Το ενδεχόμενο να διαπιστώσει κανείς ότι η αξία σε ευρώ των συνολικών πραγματικών αποδοχών του διαφέρει από αυτή των αποδοχών άλλου εκπαιδευτικού στο ίδιο κλιμάκιο της μισθολογικής βαθμίδας —το οποίο, αντιθέτως, αποτελεί πραγματικό και, ουσιαστικά, αναπόφευκτο ενδεχόμενο— δεν είναι πιθανό να θεωρηθεί σημαντικό στοιχείο κατά την απόφαση κάποιου να ζητήσει ή να αποδεχθεί απόσπαση. Μια τέτοια διαφορά στις αποδοχές μπορεί να προκαλέσει δυσαρέσκεια ή ικανοποίηση, αλλά, στο πλαίσιο ενός συστήματος που εφαρμόζεται σε εκπαιδευτικούς προερχόμενους από 27 κράτη μέλη, των οποίων οι εθνικοί μισθοί διαφέρουν σημαντικά και οι οποίοι κατατάσσονται διαφορετικά σε ένα σύστημα που περιλαμβάνει εννέα μισθολογικές βαθμίδες με 12 κλιμάκια έκαστη, είναι σχεδόν βέβαιο ότι δεν θα έχει την παραμικρή επίπτωση στην ικανότητα ή στη διάθεση εκπαιδευτικού να ασκήσει το δικαίωμά του στην ελεύθερη κυκλοφορία ζητώντας ή αποδεχόμενος απόσπαση σε Ευρωπαϊκό Σχολείο άλλου κράτους μέλους.

Δικαιολογείται το επίμαχο σύστημα;

116. Κατά πάγια νομολογία, διαφορετική μεταχείριση, η οποία συνιστά έμμεση διάκριση λόγω ιθαγένειας, απαγορεύεται, εκτός αν δικαιολογείται αντικειμενικά, είναι πρόσφορη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου νομίμου σκοπού και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο προς τούτο μέτρο [55].

117. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατή η θέσπιση ενός συστήματος αμοιβών το οποίο να εξασφαλίζει την ίδια ακριβώς αγοραστική δύναμη στους εκπαιδευτικούς που αποσπώνται από 27 εθνικές διοικήσεις στα Ευρωπαϊκά Σχολεία. Επιπλέον, κατά το διάστημα μεταξύ 1995 και 2008, μειώσεις και αυξήσεις της αξίας της στερλίνας έναντι του ευρώ αντισταθμίζονταν αμοιβαίως.

55 — Απόφαση Gouvernement de la Communauté Française και Gouvernement Wallon (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 50 ανωτέρω, σκέψη 55).

118. Εντούτοις, όπως επισήμανα, η σύγκριση δεν μπορεί να αφορά την αγοραστική δύναμη, αλλά πρέπει να περιοριστεί στην αξία σε ευρώ του συνολικού μισθού, όπως αυτός καθορίζεται στον Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης. Επίσης, το γεγονός ότι οι συναλλαγματικές διακυμάνσεις αντισταθμίζονταν αμοιβαίως επί σειρά ετών είναι άνευ σημασίας, δεδομένου ότι το ελάττωμα του συστήματος έγκειται στη διατήρηση σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας, επί ένα έτος, για τον υπολογισμό του ύψους του ευρωπαϊκού συμπληρώματος.

119. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία, από την πλευρά τους, υποστηρίζουν ότι τόσο το υφιστάμενο κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών σύστημα όσο και η από 1ης Ιουλίου 2008 τροποποίησή του είναι δικαιολογημένα. Πρώτον, το σύστημα αμοιβών πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί εξακολουθούν να λαμβάνουν τους εθνικούς μισθούς από 27 εθνικές διοικήσεις. Δεύτερον, το σύστημα δεν πρέπει να υπόκειται σε υπερβολικές διοικητικές διατυπώσεις, αλλά πρέπει να προσπαθεί να λειτουργήσει προς το γενικό συμφέρον όλων των αποσπασμένων εκπαιδευτικών. Τρίτον, μολονότι ορισμένοι από τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς ενδέχεται να περιέλθουν σε δυσμενή θέση σε περίπτωση υποτιμήσεως του εθνικού τους νομίσματος έναντι του ευρώ, πάντως, αυτοί ωφελούνται σε περίπτωση ανατιμήσεως, με συνέπεια το σύστημα να χαρακτηρίζεται σε γενικές γραμμές από ισορροπία.

120. Κατά την άποψή μου, το πρώτο σημείο προβάλλεται αλυσιτελώς. Αν στο πλαίσιο του επίμαχου συστήματος αμοιβών μπορούσε, κατά τον υπολογισμό του ευρωπαϊκού συμπληρώματος άπαξ κατ' έτος, να συνεκτιμάται το γεγονός ότι οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί λαμβάνουν εθνικούς μισθούς από 27 διοικήσεις, το ίδιο θα μπορούσε επίσης να γίνεται για κάθε συγκεκριμένο μισθό.

121. Όσον αφορά το δεύτερο και το τρίτο σημείο, η απόφαση Terhoeve είναι σημαντική συναφώς. Το ζήτημα που τέθηκε στο πλαίσιο αυτής αφορούσε το αν η επιβολή υψηλότερων εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως σε εργαζομένους που μετέφεραν την κατοικία τους από κράτος μέλος σε άλλο για να παράσχουν εκεί μισθωτές υπηρεσίες ήταν δικαιολογημένη. Το Δικαστήριο απεφάνθη αρνητικώς. Ειδικότερα, έκρινε ότι ούτε ο σκοπός της απλοποιήσεως και του συντονισμού των εθνικών κανόνων που διέπουν τις μεθόδους επιβολής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως ούτε διοικητικής φύσεως λόγοι μπορούν να δικαιολογήσουν τον περιορισμό θεμελιώδους ελευθερίας [56].

122. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι το σύστημα αμοιβών, όπως αυτό προβλεπόταν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών από το άρθρο 49, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης, ήταν αντίθετο προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, υπό τη μορφή ιδίως που αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 12 ΕΚ, και ότι δεν δικαιολογούνταν βάσει αντικειμενικών λόγων.

*Το τρίτο ερώτημα*

123. Με το τρίτο ερώτημα, το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών ζητεί να διευκρινιστεί αν,

56 — Απόφαση Terhoeve (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 50 ανωτέρω, σκέψεις 44 και 45).

σε περίπτωση που δοθεί καταφατική απάντηση στο δεύτερο ερώτημα (όπως προτείνω, στον βαθμό που υπάρχει παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως η οποία οδηγεί σε έμμεση διάκριση λόγω ιθαγένειας), η διαφορά καταστάσεως μεταξύ, αφενός, των αποσπασμένων στα Ευρωπαϊκά Σχολεία εκπαιδευτικών και, αφετέρου, των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μπορεί να δικαιολογήσει κατάσταση στην οποία οι συναλλαγματικές ισοτιμίες που λαμβάνονται υπόψη για την εξασφάλιση της διατηρήσεως ισοδύναμης αγοραστικής ισχύος δεν είναι οι ίδιες.

124. Καταρχάς, το ερώτημα αυτό διατυπώθηκε χωρίς ώριμη σκέψη, δεδομένου ότι οι συναλλαγματικές ισοτιμίες που λαμβάνονταν υπόψη για τον υπολογισμό του ευρωπαϊκού συμπληρώματος των εκπαιδευτικών των Ευρωπαϊκών Σχολείων ήταν, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, ακριβώς οι ίδιες με αυτές με αυτές που χρησιμοποιούνταν για τον υπολογισμό, σε νόμισμα άλλο πλην του ευρώ, των αποδοχών των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης —όπως ρητώς οριζόταν στο άρθρο 49, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης.

125. Εντούτοις, από το περιεχόμενο της διατάξεως περί παραπομπής συνάγεται ότι αυτή σκοπούσε μάλλον να αναφερθεί στο γεγονός ότι για τους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης η διατήρηση ισοδύναμης αγοραστικής ισχύος διασφαλίζεται από συντελεστές αναπροσαρμογής αναλόγως του τόπου διορισμού οι οποίοι ορίζονται σε ετήσια βάση ταυτόχρονα με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, πλην όμως μπορούν να αναπροσαρμοστούν σε περίπτωση ουσιώδους μεταβολής του κόστους ζωής [57]. Πάντως, ακόμη και στην περίπτωση αυτή η σκοπιμότητα του ερωτήματος δεν γίνεται αντιληπτή, καθόσον το άρθρο 47, παράγραφος 3, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης ορίζει:

«Στις αποδοχές του μέλους του προσωπικού εφαρμόζεται ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ανώτερος, κατώτερος ή ίσος με 100 %, ο οποίος καθορίζεται και προσαρμόζεται σχετικά για τους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων».

126. Κατ' ακολουθία, φρονώ ότι το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να απαντήσει στο ερώτημα όπως αυτό τίθεται.

127. Από την ανάγνωση των παρατηρήσεων που κατέθεσαν στο Δικαστήριο οι εκπαιδευτικοί φαίνεται πιθανό το ερώτημα, το οποίο αυτοί θέλησαν να υποβάλει το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών, να αφορούσε μάλλον το γεγονός ότι, μολονότι οι ίδιοι συντελεστές αναπροσαρμογής εφαρμόζονται τόσο στους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στους εκπαιδευτικούς των Ευρωπαϊκών Σχολείων, εντούτοις, δεν επηρεάζουν τις αποδοχές των εκπαιδευτικών κατά τον ίδιο τρόπο που επηρεάζουν τις αποδοχές των υπαλλήλων, διότι η αναπροσαρμογή των συντελεστών δεν μπορεί να λάβει υπόψη τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Στην περίπτωση αυτή, το ερώτημα θα αποσκοπούσε ίσως στο να διευκρινιστεί αν η *μεταχείριση κατά τον ίδιο τρόπο των διαφορετικών καταστάσεων* των υπαλλήλων και των

57 — Βλ. άρθρα 64 και 65 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κανονισμός 259/68, όπως τροποποιήθηκε (προπαρατεθείς στην υποσημείωση 53 ανωτέρω).

εκπαιδευτικών συνιστούσε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

128. Εντούτοις, τα ανωτέρω συνιστούν απλώς υπόθεση η οποία δεν επιβεβαιώνεται από το περιεχόμενο του υποβληθέντος ερωτήματος και της οποίας η εξέταση θα προϋπέθετε περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά την εφαρμογή του συστήματος αναπροσαρμογών στις αποδοχές των εκπαιδευτικών. Υπό τις περιστάσεις αυτές, φρονώ ότι το Δικαστήριο δεν θα έπρεπε να απαντήσει στο υποθετικό αυτό ερώτημα. Περιορίζομαι απλώς να αναφέρω ότι —όπως ήδη τόνισα[58]— κατά την άποψή μου, η κατάσταση των αποσπασμένων στο σύστημα των Ευρωπαϊκών Σχολείων εκπαιδευτικών και εκείνη των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορούν να θεωρηθούν συγκρίσιμες.

## Πρόταση

129. Συναφώς, φρονώ ότι στα ερωτήματα που υπέβαλε το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων πρέπει να δοθούν οι ακόλουθες απαντήσεις:

(1) Το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 234 ΕΚ.

(2) Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και η έκφραση που η εν λόγω αρχή βρίσκει στην κατά το άρθρο 12 ΕΚ απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας αποκλείουν την εφαρμογή του συστήματος αποδοχών που προβλέπεται από τα άρθρα 45 έως 49 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης των Μελών του αποσπασμένου προσωπικού των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

(3) Το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να απαντήσει στο ερώτημα 3.

58 — Βλ. σημείο 108 ανωτέρω.